

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio I. De Substantia, & quasi substantialibus Angelorum Prædicatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

TRACTATUS I.

De Angelis secundum se.

Questiones de Angelis, sunt Appendix primæ Partis, in qua sub finem tractat S. Thomas de Deo prout Creatore, incipitque discurre de Creatione, duratione, dissolutione creaturarum, de causa materiali, &c. Tum primum in quest. 60. incipit tractare de Angelis. Sed quia priores illæ questiones sunt Philosophicæ, assignemus nos examinandis Difficultatibus de Angelis, tanquam de nobilissimis creaturarum speciebus. Sit

DISPUTATIO I.

De Substantia, & quasi substantialibus Angelorum Prædicatis.

De hoc puncto; Quid nominis Angelus? Ita discurret Arriaga hic Disp. 1. n. 1. Angelorum nomine intelligimus quædam entia a nostris sensibus aliena, à Deo distincta & producta; hoc solum in communi supponendo: nam magis in particulari, An illa sint incorporata: An Intellectiva: Disputatio disquiret.

Ceterum hæc Doctrina

Non Satisfacit: Nam nomine Angelorum non veniunt animæ separatæ, & tamen illæ entia a nostris sensibus aliena, à Deo distincta, & producta. Item non veniunt nomine Angelorum accidentia spiritualia, quale est gratia habitualis, lumen gloriæ, &c. quæ tamen entia sunt à Deo distincta, producta, à sensibus aliena. Quod autem dicit non venire nomine Angelicæ, g. Ens Intellectivum, eò quod supponitur tunc id quod maximè discutiendum esset, id non convincit: nam cum disputamus contra Atheos, nomine Dei, dicimus id venire, quod est summum & perfectissimum Ens, & tamen id in Controversia versatur. Licitum itaque erit pro explicatione quid nominis, id ipsum adferre, quod insuper prolaturus es, quando non adferunt alia prædicata explicativa illius nominis.

Potius itaque nomine Angelorum venit hoc quod Philosophi appellarunt Intelligentias superiores homine, inferiores Deo, id est Substantias completas, spirituales, creatas.

Dixi Substantias: ad distinctionem ab accidentibus. *Completas*, ad distinctionem ab animabus. *Spirituales* ad condistinctionem à materialibus. *Creatas*, ad condistinctionem à Deo. Quamvis, quid nominis Angelus primitivè significet queratur? significat idem quod missus, quo fundamento dicit Gregor. hom. 34. in Evang. *Nomen hoc esse officii, non naturæ.* Hoc polito. Sit

QUÆSTIO I.

De Existentia Angelorum.

Quænegarint Angelos recenset Bagot. tom. 2. disp. 1. c. 1. Eos de facto existere est de Fide. Ratio. Tum quia Ps. 103. v. 4. dicitur. *Qui facis Angelos tuos Spiritus.* Qui locus non facit hunc sensum: quod Spiritibus utatur Deus ad mittendum & nuntiandum, sed ly facit supponit pro creat, producit, ut colligitur ex Græco. Unde etiam S. Paulus ad Hebr. 1. v. 7. accipit ly facit pro creat: Unde illud facere opponit generationi VERBI. Tum, quia in Script. multa tribuuntur Intelligentiis, quæ supponunt existentiam. Ut Matth. 18. *Videre faciem Patris.* Et 2. Petri 2. dicitur: *Deus Angelis peccantibus non peperisse.* Difficultas in hoc est: An hæc existentia, naturali ratione, demonstretur? quod hic expendendum venit.

PRIMA DEMONSTRATIO est, quæ solet desumi ex 12. Metaph. meminitque illius Raimundus

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. k. Z.
VI

naudus Theol. Natur. dist. 3. n. 3. Omne quod movetur aut motum à se habet, aut aliunde, sed omne quod motum à se habet, est insensibile ut anima; quod aliunde, sensibile, ut corpus: quia autem Sol, Luna, Stellæ moventur, debent ministerio Angelorum moveri: à quo enim alio?

RESPONDETUR. Hoc argumentum non esse Demonstrationem: quia ut ex aliquo effectu bene colligatur aliqua causa determinata, debet esse talis connexio inter effectum & causam, ut impossibile sit illum effectum ab alia causa pendere, vel saltem pendere connaturaliter; & ita ex possibilitate omnium omnino creaturarum, rectè inferitur Dei existentia: quia impossibile est totam illam collectionem ab alio pendere, quàm ab increato. Ex luce etiam colligimus Solem: quia naturaliter lux pendet à Sole; jam autem motus cælorum nullam talem connectionem dicit cum intelligentiis: nam in primis non implicat, ut Deus immediate per se solum hunc motum efficiat; non implicat item hunc motum perfici per virtutem aliquam impressam quæ sit distincta specie à nostrate; nam nostras non habet æquabilitatem. Motus autem contrarios possemus salvare, per determinatam qualitatem ad motum contrarium. Deinde non agnoverunt Philosophi impossibilitatem motus perpetui artificialis; cur ergo id non faceret supremus artifex Deus? & si sphæras aliquas vidimus, quarum motus per multos omnino annos volvitur, una in ordine repositione; cur perfectius quid in cælorum motu non imaginabimur? Denique nonne hic motus posset causari à subsistentiis spiritualibus incompletis h. e. animabus, quas non implicabat contradictionem ab initio mundi poni. Addo, in ipsa propositione argumenti, aliquid esse difficile: nam quod dicit, omne quod motum à se habet, esse insensibile, ut anima, est falsum: quia etiam sensibilis anima datur, & tamen habet motum à se; Si autem dicas, ut communius dicitur, omne quod motum habet à se esse sensibile ut anima, falsum etiam erit: nam ipse Angelus, Deus, anima nostra non sunt quid sensibile, & tamen habent motum à se.

Eundem medium terminum sic aliter proponit Bagot. cit. n. 10. Cælum non potest motum habere ab interiori; Ergo ab aliquo motore distincto; hic autem non est alius nisi intelligentiæ. Ant. prob. Tum, quia corpus quod per se immediate movetur vivens est: & sicut planta quæ talis, non potest sentire; ita nec se movere id potest ab interiori, quod vivens non est; cæli autem non vivunt. Tum quia, si corpus non organicum se movet, in eo non est pars alia movens primò, & alia primò mota, sed totum se per se primò movet, atque ita longè nobilius erit in ratione moventis, quàm sit vivens: quia ipsum animal movet unam suam partem per alteram partem: dicere autem corpus aliquod non vivens

esse nobilius motivum, motu locali præ vivente, repugnat, & est contrarium Philosophorum sensui, præcipuè cum Arist. l. i. de Anima c. 6. ex omnium Philosophorum sensu dicat, animam esse unicum principium motus.

RESPONDETUR. Hoc quod est moveri, dupliciter accipitur. 1. Moveri à principio intrinseco totum illud in ratione totius substantialiter complente: tale moveri, est vitale & indebitum cælis. Aliud est moveri ab intrinseco, ratione alicujus superadditi ipsi toti, jam constituto; quamvis illud superadditum sit unitum intrinseco, & tale superadditum non arguit vitalitatem, convenireq; poterit illi qualitati impressæ, quæ mediâ concessimus posse moveri cælos. Quod attinet ad secundam probationem Antecedentis; Illa multum probat: quia de facto alicui sphære à nobis imprimitur motus, tunc quæro: An illic sit pars alia primò movens, & alia primò mota, vel non sit? Si non est, movebitur sphæra motu perfectiori, quàm animal: Si autem est. Ergo motus ille non primò convenit toti sphære, adeoq; non est sphæricus. Quando autem arguens ulterius subsumit; Talis motus principium non posse esse nisi intelligentiam, id negatum, cur enim non poterunt esse animæ separatae?

INSTAT Idem. Cum probatum sit, spiritus creatos esse possibiles, & aliqua opera illos exigere ut causas connaturales, si quis eos neget existere, negare poterit solem existere: quia lux ista sine ullo creaturæ ministerio à solo Deo pendere posset. Constat etiam Deum se solo non facere, quod per creaturas facere potest.

RESPONDETUR. Non probari quod sint aliqua opera, quæ connaturaliter non nisi Angelos exigant tanquam causas, sed ad summum probatur quod motus cælorum exigit causam intelligentem, qualis poterit esse Deus, vel anima separata. Quod adfertur de Sole non convincit: Quia quando videmus posito aliquo ponit aliud, non posito non poni, & est proportio hujus ad illud, in ratione dependentiæ, bene inferimus, hoc quidem effectum, illud autem esse causam, & quia id habetur in luce respectu Solis, bene inferimus solem esse causam; lucem autem effectum; quem ipsum solem, cum sensu percipiamus, immerito negarimus existentiam illius. Sed motus cælorum, non est major connexio cum Angelis, quàm cum Deo, animabus separatis &c. positisque Angelis, non hoc ipso ponitur motus cælestis &c. ideo non habemus fundamentum inferendi ex motu cælorum, Angelorum existentiam. Quod autem assumitur, Deum non facere per se, quod facere potest per causas secundas: ad hoc rectè respondet Arriaga d. i. n. 2. quia scilicet de hoc est difficultas: An detur de facto talis causa secunda, à qua de facto, fiat ille motus? vel ad maximum verum est axioma de causa secunda habente specialem proportionem cum illo effectu; non habet autem

tem talem proportionem Angelus cum illo motu, ut excludat Deum, animas, à tali ratione causæ.

INSTAT 2. idem. Artificialis motus est à principio intelligente, at per Arist. omnis motus artificialis pro principio causæ habet circumferentiam; omnis autem huiusmodi motus fit per rectum; vestis spectat ad libram; quæ verò circumferentiam habet, referuntur ad circumferentiam, nisi ergo confundere velis motum artificialem cum naturali, necesse est, ut nullum omnino circumferentiam motum, quàm merè artificialem, & à principio intellectivo productum agnoscas.

RESPONDETUR. Bene dici potest, esse hunc motum & à principio intellectivo mediata, ratione scilicet talis & talis qualitatis impressæ productæ à Deo. Deinde quamvis de facto motus circumferentiarum sit motus artificialis, cur implicabit de possibili qualitas impressa, determinata ad motum non nisi circumferentiam, & æqualiter præstandum?

INSTAT 3. Nulla facultas nisi intellectiva per Arist. in c. 1. quæst. mechan. est primò contrariorum effectuum productiva: Solus enim intellectus, utrumque complectens, potest eorum cognitionem dirigere; at in motu circumferentiarum, mirum in modum reperiuntur contrarietates motuum, eodem enim & unico motu corporis continui, dum una pars antrosum fertur, altera retrò fertur, idem motus circa axes tardissimus, in extrema parte spheræ velocissimus est, nec locum totalem mutans, dum movetur quiescere videtur.

RESPONDETUR. Transeat quòd motum circumferentialem non possit dirigere nisi natura intellectualis, cur eum non diriget anima separata? Deinde argum. multum probat; probat enim non esse possibilem qualitatem impressam gyrationis spheræ; hæc enim qualitas deberet facere motus duos contrarios, ut vult Objectio, cum illos facere non possit, ut assumitur. Probat etiam non posse dari motum rectum, nisi à facultate intellectiva: Quia hic semper si sit initium habet rationem acclivis & declivis, antrosum & retrorsum &c.

2. DEMONSTRATIO est petita ab Energumensis, dum tot idiomatibus loquuntur, tantum robur ostendunt, & loquuntur etiam, faciuntque mala, quæ in Deum ut causam principalem referri non possunt.

RESPONDETUR. Varietas idiomatis posset referri in species impressas consimiles eis, quas habuerunt Apostoli; cum eas Energumenis posset Deus ex altis consiliis infundere; posset referri in plures animas subintrantes: Posset referri quod anima separata, videns species linguarum in alijs animabus, similes sibi formet. Et Arist. Universaliter enuntiat in problematibus 1. q. 1. talia opera energumenorum posse à melancholia causari. Quod attinet ad robur,

cur non posset Deus augere illorum vires? Rursus cur non posset hoc referri in animas Gigantum subintrantes? Deinde vel sunt animæ ejusdem speciei, vel diversæ? Aut saltem majoris perfectionis substantialis? Pone de possibili alias animas specie vel substantialiter, ut voluit Scotus distinctas, subintrare, mirandaque illa facere. Si autem sunt ejusdem rationis hoc præstabant in robore, quod præstant animæ Gigantum. Quod attinet ad præcisam portationem ponderum, puro animam non minus posse portare, quàm diabolus aliquem; nam uterque est spiritus, nec gravatur corporalibus. Quare autem illæ animæ separatæ, plus facere possint, si subintrent energumenum, quàm potuerint conjunctæ? In id principium referri debet, quia conjunctæ substantialiter, dependent in operando à corpore, hinc robur illarum restringitur qualitate corporis. Quia verò animæ illæ subintrantes non unirentur substantialiter, nec producerent illa opera vitali modo, fit ut non sit principium restrictivum roboris animarum, adeoque plus facere poterunt. Opera mala & dicta energumenorum, quòd non possint referri in Deum; Concedimus interim: Nam si potest Deus habitum vitii & erroris producere, cur non & causare illa opera? Cum careant malitiâ, carendo libertate? Sed poterunt illa opera referri in animas separatas malas, in turbationem phantasmatum, & humorum, cum constet in talibus circumstantiis, interdum etiam probos viros, ineptire.

PROBANT aliqui existentiam Angelorum ex eo, quòd serpens locutus sit Evæ; Id autem non posse referri in aliud, quàm in angelum malum. Sed id non convincit. Fide enim novimus, non demonstramus illam locutionem, hic autem agitur de demonstratione. Quid si fecisset id Deus extraordinario concursu consimili ei, quem exhibuit maleficis in Ægypto, antagonists Moylis? Quid si retulisset id Eva in animam sub initium mundi creatam? Quid si retulisset in animam separatam, præcipue cum demonstraret sibi Eva, non implicare contradictionem mortem, & eum non habuerit demonstrationem, extra Paradisum nullos esse homines.

3. DEMONSTRATIO est petita ex complemento universi. Sed de hac alias. Demonstratio petita exinde. Quòd Deus creavit mundum, ut ea propter lauderetur, laude, ex actu comprehensivo mundi projecta non convincit. Tum quia liberum fuit Deo, creato mundo, creare creaturas intellectuales vel non, & quod crearet, non est argumentum, nisi ab experientia, quæ, nulla de existentia Angelorum. Tum quia anima separata potest comprehendere universum, ut noscitur ex materia de comprehensione. Dicere autem quòd anima separata, vix plus aliquid intelligat, quod non intellexerit

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. d. et Z.
VI

conjuncta, est dictum contra communem persuasionem, nec erit ex eo anima unita in statu violento: Non est enim status violentus, ad quem essentialiter ordinatur anima, ordinatur autem ut uniatur corpori & in corpore eliciat operationes dependentes à corpore, adeoque impediens comprehensionem universi. Denique cur non sufficiat saltem, elevari animam ad istam comprehensionem. Tum quia allata ratio potius est congruentia, nec enim apparet, quod sit demonstratio, ut inquit Aristoteles Propter quid, vel Quia. Vide infra. Quæ solent adferri ad probandum, quod de facto non existant Angeli, non convincunt: Nam quamvis dicatur homo formatus ad imaginem Dei, non sequitur per hoc negari, quod in suo ordine etiam Angeli sint imago Dei. Creatio illorum licet clare non sit in Genesi expressa: Nam rudi populo & ad idololatriam propenso fortassis id non expediebat propalari. Per multos tamen PP. significatur implicite in generatione cælorum, cum sint incolæ cæli. Et quamvis homo ex ordine sensibilium sit quid perfectissimum, non excludit entia perfectiora spiritualia.

Quamvis autem existentia Angelorum demonstrari non possit, non sequitur ex hoc jam illos non existere: Multa enim non demonstramus quæ existunt: Ut videre est in qualitatibus occultis, virtutibus corporum, compositione continui &c. Et quamvis quod intelligi non potest, existere non possit, sufficit ut à perfectissimo intellectu intelligatur, à nobis in statu separationis, & nunc saltem per species alienas.

QUÆSTIO II.

An Angeli sunt corporei?

Olim etiam Catholici DD. censuerunt, Angelos esse corporeos. Simpliciter corporeos docuit Hilarius, Elias in or. i. Nazian. Cassianus, Macarius Senior. Joan. Thessalon. Faustus & alii, quos refert Franc. Lugo hic d. i. c. i. n. 3. Suar. l. i. c. 5. à n. 4. Alii tenuerunt illos esse spiritus cum tenuissimis corporibus, ut Origenes, Basil. Aug. l. 83. quæst. q. 47. Et 3. de Trin. c. 10. nec id retractavit. Rupertus & Bern. l. i. De Consid. c. 4. non audent decidere pro illorum incorporeitate, quibus accessit Cajet. in c. 2. ep. ad Eph. Adde illi Caranzam, Canum, Sixtum Senensem. Unde Suar. hoc docentes, non damnant erroris contra fidem. Sed cum communi

DICENDUM est. *Angelos non esse corporeos.* Ratio. Tum quia appellantur à S. Script. Spiritus. Tum quia attribuuntur illis actiones, quæ non sunt propriæ corporum: Ut visio faciei Patris, peccare, & similia. Quod autem absolute careant corpore. Ratio, quia in S. Script. constanter & sine addito semper appellantur spiri-

tus, non appellarentur autem, si essent compositi ex corpore, unde & homines quamvis habeant animam spirituales propter compositionem cum corpore, non appellantur constanter spiritus. Vide Apoc. c. i. v. 4. c. 5. v. 6. Matth. 10. Vocantur *Spiritus immundi*. Lucæ 10. *Spiritus subijciuntur nobis. Administratorii Spiritus*, ad Hebr. i. Tum quia si Angeli constarent corporibus quibuscunque non recte opponerentur corporibus, opponuntur autem, nam Paul. ait: *Non est nobis colluctatio adversus carnem sed adversus spiritualia nequitia.* Idem etiam docet Later. sub Innoc. III. Quod etiam refertur in capite *Firmiter* de summa Trin. *simul ab initio temporis utramq; de nihilo condidit creaturam spirituales & corporales, Angelicam videl. & mundanam, & deinde humanam quasi communem ex spiritu & corpore constitutam.* Ubi ly *spirituale* restringitur ad Angelicum. Locus iste ex hoc urgetur: Quia ab initio illius dicitur, *Firmiter credimus.* Unde debet ad omnia contenta referri; aliàs daretur hæreticis ansa dicendi, quod post definitiones hoc quidem sit Articulus fidei, non illud: Et si voluisset Concil. non nisi hoc definire, quod in tempore sint omnia producta, clariùs dixisset omnes creaturas ab initio temporis fuisse creatas: Et si hic locus simpliciter accipi possit etiam accipi debet. Patres qui in oppositum citantur, dicit Martinon, locutos non ex traditione Majorum, sed ex Platonica Philosophia.

DICES 1. In 7. Syn. Act. 5. refertur de Jean. Episc. Thessal. quod probavit per Epistolam, Angelos esse pingendos, non Deum, sunt enim corporei, acclamavit Concil. *Etiam Domine.*

RESPONDETUR ex Joan. à S. Thoma Disp. 19. art. 1. n. 19. ly: *Etiam Domine*, non refertur ad Epist. lectam longiusculam, sed ad compendium illius, quod fecit Tarassius Patriarcha his verbis, ostendit Pater quod & Angelos pingi oporteat, quando circumscribi possunt, & sicut homines apparuerint, quæ verba nihil sinistri continent, acclamatumque est illis; *Etiam Domine.*

DICES 2. cum Cajet. Datur in rerum natura vegetativum sine sensitivo, sensitivum sine motu progressivo, intellectivum absque motivo secundum locum; Ergo etiam debet dari intellectivum sine sensu, cum solo motu progressivo, quales essent mali dæmones, præditi corporibus aëreis.

RESPONDETUR. Inprimis Martinon dicit, non esse necesse dari omnes gradus possibiles. Rainaudus dicit, probare multum argumentum, nempe quod dari debeat sensitivum sine vegetativo. Catharinus etiam docet apud eundem n. 60. Falsum esse dari intellectivum sine motivo secundum locum. Sed de hoc

Argum. mox inferius.

DIFFI-

DIFFICULTAS I.

An incorporeitas Angelorum demonstrata sit?

Procedit titulus non de Demonstratione Theologica, hoc est ex principiis Fidei, nec de Morali petita ex congruentia ne universum careat tam excellenti gradu, sed procedit de Demonstratione si non Metaphysica, saltem Physica.

Punctum Difficul-

tatis I.

Demonstretur intentum per Complementum universi.

PRIMA DEMONSTRATIO desumi solet ex indigentia complementi universi. Eam proposuit magno apparatu P. Laurentius Pitaris, meorum Magistrorum Magister, & ante illum Suar. Disp. 36. Met. S. 6. Desumiturque ex Thomae pluribus locis, sed & hic quaest. 50. a. 1. in Corp. & 2. contra Gentes à cap. 46. Angeli sunt substantiae quae complent perfectionem universi creati, perfectissima etiam sunt completa, sicut & forma complet materiam, & animarum omnium ordinem, quoad perfectionem, complet anima rationalis, quae est perfectissima. Angeli autem sunt creaturae perfectissimae: Sed hoc complementum est incorporeum; Ergo & Angeli erunt incorporei. Min. prob. Complementum universi est, per quod universum maximè assimilatur suo principio producenti, quantum illi assimilari potest effectus, ab ipso productus, atqui hoc debet esse omnino incorporeum. E. Maj. prob. Quia cum universum sit productum in ordine effectus, & omnis effectus per hoc accipit complementum, quod quantum fieri potest, accedat quàm vicinissimè, & assimiletur suo principio: Omne enim agens idè agit ut assimilet sibi passum, & quò perfectius est, eò perfectius assimilatur: Hinc etiam universum, per hoc accipit complementum ultimum, per quod est maximè simile suo principio producenti, hoc est Deo. Quod autem hoc complementum debeat esse incorporeum, adeoque illud, in quo debet fieri assimilatio, ita prob. Quia tunc maxime attenditur perfecta assimilatio effectus ad causam, quando effectus quantum fieri potest accedit ad causam in eo, per quod causa producit effectum: Sicut calidum imitatur calidum in calore, & homo Filius, imitatur perfectè Patrem hominem, in esse hominis; quia sit eo per id, quo Pater constituitur, in esse hominis; unde si fortè Architectus fuerit, imitatur eundem effectus secundum id, per quod, constituit domum. Hinc nullus unquam Architectus potuit facere hominem domum,

quia nemo constituitur in esse hominis pro typo, quo tanquam virtute proxima, efficit domum: Atqui id per quod Deus hominem produxit est omnino incorporeum; Ergo id per quod universum perfectè quantum fieri potest assimilatur suo principio incorporeo, debet esse incorporeum. Min. immediata prob. Quia Deus produxit universum per intellectum & voluntatem, ergo ut universum assimiletur, quantum potest perfectè virtuti sui principii, debet intellectui & voluntati illius assimilari; sed quod est perfectum intellectuale, debet esse omnino spirituale, neque ejusmodi intellectuale, dari implicat; Ergo id per quod universum assimilatur Deo, secundum quod illud produxit, debet esse omnino incorporeum.

Subsumptum hoc, quod scilicet intellectuale debeat esse incorporeum probat ibidem, devolviturque ad hoc quod intellectuale completum non implicat; sicque id probat; Quando in aliquo genere invenitur imperfectum, oportet existere in illo genere perfectum: Cum ergo in ordine universi, reperiatur intellectus imperfectus, nimirum anima rationalis, debet etiam reperiri intellectivum perfectum, hoc est Angelus. Porro existente imperfectiori, necesse est praexistere tunc perfectum in illo genere, quando imperfectum non est via ad perfectum, ut productio partis, est via ad productionem totius: Vel quando perfectum existit in imperfectiori, tuncque praesupponitur imperfectum perfectio, ut ordo naturae ordini gratiae, quae ponitur in natura. Ceterum perfectius semper praexistit, & sic prius animatur cor, quàm pedes. Cum ergo Angeli sint digniores quàm animae, existentibus animabus, erit necesse praexistere Angelos.

RESPONDETUR. PRIMUSQUE MODUS hic potest haberi. Negando scil. Maj. Prob. ejus non ostendit de facto dari tale complementum; imò cum Deus liber fuerit in producendo, cum tanta, vel tanta perfectione mundum, non datur demonstrativa ratio, quod Deus hac sua libertate usus sit ad ponendum perfectum gradum intellectivi. Unde illud complementum poterat esse aliud, & non Angeli, complementumque illud debet stare in creaturis perfectissimis, quas Deus esse voluerit, sed non perfectissimis in ipsa rei natura. Et S. Th. ut docet Cajet. & Ferrar. ponit hanc rationem pro congruentia, ut solet in explicatione aliorum, ad fidem revocabiliū.

SECUNDUS MODUS est, qui magis petit intentum objicientis. Negando Min. cum sua probatione idque ex eo. Duplicia sunt agentia, quædam univoca, alia æquivoca: Univoca volunt sibi assimilare passum, hocque probant ibi adducta; hæc autem quæ æquivoca sunt, non debent sibi assimilare passum; sed si sint intellectualia, sunt agentia per ideam. Porro assimil-

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. d. et Z.
VI

assimilatio hæc, quæ habetur ad ideam, non debet esse assimilatio in ratione entis & intellectivi, sed in ratione exprimentis hoc, quod ideatum est; & ita Architectus est causa æquivoca domus; unde & assimilatio domus non debet esse in ratione intellectivi, sed in ratione habentis talem compositionem, qualis fuit ideata. Cum ergo Deus universum hoc operatus sit tanquam causa æquivoca, similitudo etiam complementi hujus universi potuisset esse non in similitudine ad intellectivum, sed in similitudine ad ideam, quam Deus liberè habuit de hoc mundo: Nunquid enim implicasset contradictionem fieri mundum sine ulla creatura intellectuali? Et sicut leo assimilatus est illi ideæ, quæ habita de illo à Deo sine assimilatione in ratione intellectivi; ita idem potuisset evenire toti universo.

TERTIUS MODUS occurrendi eidem argumento est, in quantum videtur velle demonstrare, quod omne incorporeum sit intellectivum; de quo aliàs.

QUARTUS MODUS occurrendi difficultati est. Negando quod universaliter existente imperfectiori, sit necesse existere perfectius: Nisi utrumque ad idem necessariò ordinetur, & ita existente unâ longitudine, non est necesse existere perfectissimam longitudinem, positaque unione corruptibili inter bruta, & quæcunque viventia, non est necesse poni unionem incorruptibilem, &c. Licet positus imperfectioribus membris præsupponatur cor & cerebrum, quæ sunt quid perfectius, eo quod hæc omnia ordinentur ad idem animal: Quanquàm Recentiores dicunt simul hæc omnia poni.

QUINTUS MODUS est Retorsio. Probat enim argum. nihil, quia multum: Probat autem dari omnes possibiles rerum species quamvis sint infinitæ; id enim deposcit vis argumenti: Nam universum quæ tale non est completum saltem sine omnibus speciebus. Probat item debere dari intellectum, qui sit sibi species aliquorum objectorum, quæ enim implicantia in tali intellectu? Probare deberet dari speciem mediam inter hominem & brutum, &c. Quod si dicas cum Cajet. & Suar. cit. n. 7. quod sufficiat ad perfectionem universi nonnisi habere gradus rerum. Contra erit; Quia argumentum tuum probat dari etiam species rerum. Deinde cur hic gradus sufficienter non salvabitur in solis animabus, quæ sub formalitate spiritalis diversum gradum ingrediuntur à gradu nonnisi materialium.

Neque valet si dicas, inde inferri quod datur Angeli eo quod non debuerit tam perfectus ordo intellectivi in tam infimo statu relinqui, non inquam valet: Quia, si ly non debuit, significat non congruebat Conc. si ly non debuit significet demonstratur, vel inferitur sal-

tem per causam physicè necessariam; Nego. Ulterius non decuit universum esse sine tali complemento, concedo si ly non decuit importet congruentiam, sed nego si importet demonstrationem. Quamvis autem sit mira varietas specierum in sensitivo, non est necesse dari similem in intellectivo: Quia illa varietas nonnisi congruit, sed non adfert necessitatem, & sicut inter ipsas animas rationales non datur distinctio specifica, quamvis illa detur in sensitivo, ita poterat illa non dari distinctio, in intellectivo.

Punctum Difficultatis 2.

tis 2.

Examinatur ulterius hæc ratio, & adferuntur alie.

Hunc eundem medium terminum de complemento universi proponit Esparza quest. 1. a. 17. Finis primarius rerum omnium creaturarum est laus Creatoris ex Prov. 16. v. 4. Hic autem finis haberi non potest nisi inductis in universum substantiis intellectualibus completis: Nam animæ nostræ dependentes in cognoscendo à sensibus præstantissimas veritates nonnisi ænigmaticè cognoscere possunt; quia verò laus Dei derivabilis ex creaturis commendatur necessariò perfectioni cognitionis circa ipsas, sit ut nisi dentur creaturæ purè intellectuales, non habeatur prædictus finis.

RESPONDETUR. Finem primarium esse quidem laudem Dei, sed talem qualem Deus habere voluerit, non demonstratur autem voluisse Deum laudem à putis creaturis intellectualibus petibilem.

INSTAT 1. idem. Non datis hujusmodi substantiis non posset reduci in actum secundum vis motiva, quæ inest reliquis creaturis ad cognitionem comprehensivam, tam uniuscujusque rei quam omnium collectivè: Hoc autem non possunt facere nisi Angeli, quibus non positus, ita se gessisset Deus ac pictor, qui cæcis proponeret pulcherrimas imagines.

RESPONDETUR. Animas separas cæteris paribus, h. e. si illis infundantur species vel illas sibi parent, posse comprehendere reliqua omnia. Quod adfertur de imagine, non convincit; quia imago primo per se ordinatur ut videatur, ideoque cæcis proponi non debet, primarius autem usus existentia universi non est, ut pro omni circumstantia à creatura intellectuali comprehendatur.

INSTAT 2. Inanimata ex una parte retinent, quantum est de se uniformem semper operandi modum, ex alia parte omnia existunt immediatè propter hominem, qui non est semper uni-

formiter dispositus, sed varietatem subit, indigetque ut proportionali varietate, subveniant ubi omnia quæ sunt infra ipsum, tum ad tuendam salutem corporalem, tum maxime ad correctionem pravorum morum, ad quod faciendum non est idonea, nisi causa prædita intellectu & voluntate; nec sufficit homo exactè conferre inter se singulas mundi partes, destituiturque activitate ad inducendam tantam varietatem pluriarum, serenitatum, &c.

RESPONDETUR. Non demonstrari quòd hæc omnia non fiant immediate à Deo, imò quòd non possint fieri ab anima separata, modo habeat tales species gubernationis quales Angelus, præsertim cum agendo talia, non esset deprecanda. Existit etiam eventus multa referuntur non in Angelos, sed in causas naturales, ut pluvia, &c.

INSTAT 3. supponitque pro principio, ea convenire in genere, quorum ratio communis præeminet quibuscumque rationibus differentialibus eorundem: & ita plantæ conveniunt in ratione generica viventis, continenturque sub uno, & eodem gradu perfectionis: quia ratio viventis, quæ est illis communis, est majoris perfectionis, quam alia differentialis ratio plantæ. Bruta verò & plantæ non sunt ejusdem generis, quoad perfectionem & æstimabilitatem: quia nihil est utrisque commune, quod præmineat prædicatis omnibus, per quæ differunt inter se. Supponit rursum quòd substantiæ Intellectuali create in sit genus perfectionis longè diversum à perfectione non intellectualium. Ex quibus inferre: Cum ergo necesse sit ex ipsa natura rei, ut detur in universo omne genus entis, ac perfectionis, debet etiam dari substantia intellectualis: quod ipsum ab art. 15. sic probat, universum illud & quælibet alia collectio rerum creaturæ à Deo, est undequaque perfecta: quia universum est essentialiter opus Dei, Dei autem perfecta sunt opera: Jam autem de conceptu, perfecti est, ut illi nihil desit eorum, sine quibus conceptum ad suum finem, ad perfectionem autem universi spectat, ut in eo emineat omne genus perfectionum absolute possibilium, ut ita appareat omnis perfectio præexistens in causa; effectus enim, naturaliter est ostensivus, perfectionis præexistentis in causa.

RESPONDETUR. Non satis liquet primum Suppos. nam omnia bruta & homines conveniunt in ratione animalis, & tamen rationalitas hominis melior est animalitate. Nos quidem, quia ignoramus differentias específicas plantarum, sit ut in illis maxime æstimemus rationem vegetativi. Sed inde non sequitur in objecto esse differentias illarum específicas non esse meliores. Directè ad Argum. Respondetur. Quòd universum sit perfectum perfectione essentiali, & extra essentiali, tali, qualem Deus

voluit, non autem esse perfectum tali extraessentiali perfectione qualem posset habere: Negatur autem esse de essentiali perfectione universi, existentiam Angelorum. Dei omnia perfecta sunt opera excludendo imperfectionem positivam, & dissimilitudinem ad ideam Divinam: Sed non excludendo imperfectiones negativas. Effectus ostendit nobilitatem causæ, si velit causa illum existere, quod demonstrativè non ostenditur de Angelis.

IDEM MEDIUM sic proponit P. Adrianus Pikarski innotescat mihi hodie fide Divina, vel aliunde esse productum mundum corporalem generationibus obnoxium in spatiis imaginariis, constet mihi de terra, aqua, aëre, non de igne; bene inferam dari illic ignem. Ergo etiam bene inferam supposito quòd sit mundus, dari Angelos, quia non minus mundus corporalis quatuor elementis quam mundus absolute omnibus gradibus entium constat.

RESPONDETUR. Negando Conf. Disparitas est. Quia cum supponatur futurum illic mistum ejusdem rationis cum nostro, bene inferitur per locum intrinsecum, dari etiam inibi ignem: hoc ipso enim non esset mistum ejusdem rationis, inferreturque existentia ignis ex conversione & necessitate physica ad mistum. Nulla autem necessitas physica, & connexio, est existentie Angelorum, cum reliquis. Est quidem verum omne id, quod intendit efficaciter Deus, existere: Sed Nego quòd intenderit existentiam Angelorum. Nego voluisse assimilationem sui in gradu intellectivo.

INSTAT Idem 1. Deus intendit primò producere universum. Ergo cum integritate exigita ab universo, secundum quod est formaliter universum.

RESPONDETUR. Quòd non demonstrat Deum intendisse producere universum, secundum grammaticam acceptionem universi, h. e. ut nihil desit illi quoad gradus entis, sed intendit producere universum, h. e. celum, plantas, homines &c.

INSTAT 2. Licet liberè Deus producat creaturas, debet tamen illas producere cum omni integritate debita.

RESPONDETUR. Concedendo quòd Deus producat creaturas cum Metaphysica & Physica illarum integritate. Sed Nego quòd ad Metaphysicam vel Physicam integritatem cujuscunque producibilis universi, spectant Angeli. Concedo quidem operari Deum omnia secundum suam inclinationem, quam habere voluerit: sed nego illum habuisse inclinationem ad existentiam Angelorum.

INSTAT 3. Id quod est imperfectius, datur extra hominem per se & completum scil. corpus. Ergo multò æquius datur extra hominem

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. d. e. Z.
VI

nem per se & completum, id quod est incompletum in homine scilicet rationale.

RESPONDETUR. Anteced. est difficile, quod enim extra hominem corpus completum; Cum omne sit incompletum & pars compositi. Sed interim distinguitur Conf. Multo æquius datur completum intellectivum, h. e. debet dari. Nego. Multo æquius datur, h. e. congruit quamvis sine ulla necessitate, physicæ connexionis Conc. præcipue quia per experientiam & sensum, noscimus corpora præter hominem, & hæc fundant demonstrationem physicam; non novimus autem per demonstrationem ullam, Angelos.

INSTAT 4. Nulla imperfectio moralis potest placere primo Legislatore; Ergo nec ulla imperfectio physica naturæ auctori.

RESPONDETUR. Nullam imperfectiorem physicam positivam placere Auctori naturæ: Possit tamen placere imperfectiorem physicam negativam, qualis esset defectus existentie Angelorum.

INSTAT 5. Vitiaretur corpus, si careret capite; Ergo vitiaretur universum, si careret Angelis.

RESPONDETUR. Neg. Conf. Disp. quia illud prius dicit necessitatem physicam propter influxum, legitimam receptionem sensuum. Nulla autem talis connexio, inter Angelos & alia entia. Cæterum si homo non haberet caput, excogitaretque Deus aliam symmetriam, non esset occasio arguendi vitii.

2. DEMONSTRATIO. Quæ utitur Suar. n. 24. Si Angeli constarent corpore, illud ordinaretur ad spiritum ut ad formam, sicut materia ad formam; hoc non potest dici; quia spiritus non unitur corpori propter bonum corporis, sed ut illo tanquam organo utatur, & non est forma propter materiam, sed potius materia propter formam; quia semper ignobile, est propter nobilius. At corpus non potest servire Angelo ad operationem: Servit enim per sensus, quos non haberent Angeli, sed haberent corpus simplex non mixtum; quia esset futurum immortale & incorruptibile.

RESPONDETUR. Demonstrari debere, quod non possimus Angelis sensus proportionatos, & deservientes ad varias notitias tribuere; licet non essent ejus rationis cum nostris sensibus, & si distinguuntur non quidem objecto, sed specie entitativa sensus brutorum, cur etiam sensus Angelorum non possent distinguere specie entitativa nostris sensibus? Et hoc esset fundamentum ponendæ hujus distinctionis, insuper fundatum in ly *non implicat*; quod fundamentum non ostenditur, quod in præsentia non sit sufficiens. Deinde illegitimè inferitur, haberent corpora Angeli immortalia; Ergo non mixta, nunquidne nostra post resur-

rectionem non erunt immortalia ratione indissolubilis unionis, & tamen mixta?

INSTAT Suarez. Talis corporalis cognitio potius imperfectiorem Angelis adferret.

RESPONDETUR. Etiam animæ adfert, & tamen inde non arguitur animam non uniri corpori. Ergo nec rectè arguetur exinde præcisè deesse Angelis corpora.

DIFFICULTAS II.

Quid est incorporeitas Angelorum?

Spiritualitas noscitur ex oppositione ad corpus. Hinc indagando quid sit incorporeitas seu spiritualitas angelica, indagandum erit quid sit corpus.

EXPLICANT I. Aliqui quod spiritualitas stet in negatione partium; quæ explicatione utitur Vasq. Hurt. Suar. recent. Sed posse rem spirituales habere partes, docuit Suarez. Arriaga. Oviedo in Philosophia.

Expendendæ sunt rationes utriusque partis.

1. ARGUMENTUM format Arriaga pro sua doctrina. Quia in homine datur unio spiritualis, hæc autem est divisibilis; Ergo ratio spiritus stare potest cum inclusione partium. Quod sit divisibilis, probatur, quia si esset indivisibilis quoties homo vel nutritur, vel amitteret aliquam partem materiæ, toties unio mutaretur: Nam, eadem unio non est indifferens ut jam has, jam illas partes uniat, utpote essentialiter determinata ad hanc non nisi partem materiæ. Non potest autem dici toties unionem mutari; quia unio est de essentia compositi, quod non dicitur essentialiter mutari per nutritionem. Deinde nutritio procedit ab anima conjuncta, si autem deperderetur unio in nutritione, procederet ab anima non unita.

RESPONDERI potest. Quod ille modus non sit spiritualis, sed si esset, tunc posset dici, tot esse modalitates quot minima unibilia: Esset autem adhuc totum illud unum per se, quia esset inter partes essentialiter ordinatas ad se; id autem constituit unum per se; illæ autem uniones non haberent rationem partium, sed essent plures in suo genere totales, ad eum modum; quo si se penetrarent Petrus & Paulus, modalitates illorum non haberent rationem partium, sed plurium totorum.

2. ARGUMENTUM illius est. Angelus movendo sese in actu oculi acquirit successive infinitas præsentias totales; in quacunque enim parte habet præsentiam totalem: Cum ergo illæ partes sint infinitæ, etiam præsentia erunt, & tamen infinitæ, spirituales.

RESPONDETUR. Cum præsentia illa connumerentur partibus, sicut partes non sunt infinitæ.

finire, ita nec præsentia. Deinde falso supponitur, ubi esse modalitatem, sed hoc etiam concessio, illa præsentia non haberent rationem partium, sed rationem plurium totorum.

3. ARGUMENTUM ejusdem est. Quando video longum terræ spatium, non solum visio externa, sed etiam interna quæ est spiritualis, habet partes integrantes; quod ipsum probatur. Quia partes remotiores non ita clarè videntur, ergo non est eadem visio indivisibilis de utroque; si enim esset eadem, quomodo esset magis & minus clara, intensa, &c.

RESPONDETUR. In probabilissima sententia secunda operatio est simplex ac indivisibilis qualitas, & tamen potest unum terminum clarius, alium non item exprimere: Et ita, cum aliquis dicit actu reflexo: Habeo cogitationem de essentia Dei, ly habeo cogitationem, cognoscitur per actum intuitivum, attachè essentia Dei, non nisi abstractivè. Rursus, si quis habet intuitivam cognitionem visionis beatæ, clarius videt visionem, quam Deum præsentatum ab illa; unde talis cognitio docetur non fore beatifica: Ex quibus eruitur quòd una eademque indivisibilis cognitio æquivalenter multiplex possit objectum clarius, aut obscurius repræsentare, diversitate orta ex ratione terminorum. Unde per Recent. Suar. illa cognitio respectu objecti clari, tota erit clara, & respectu objecti obscuri tota obscura.

Quando autem urget Arriaga. Quod si de toto mari indivisibilis cognitio, quod inquam ablata unicà guttâ mutanda sit cognitio. Hoc etiam non obstat; quia vel cognosco mutationem factam, vel non? Si cognosco, formabo aliam cognitionem, quæ repræsentet ablationem; Si autem non cognosco mutationem, eadem cognitio perseverare poterit, cujus veritas respectu maris includentis illam guttam veniebat, & ablata guttâ per ordinem ad idem mare, prout includens illam guttam semper veniebat.

4. ARGUMENTUM est Oviedo & aliorum: Gratia habitualis constat partibus integrantes intensivis; Ergo enti spirituali non repugnat esse partium. Et certè intensio & extensio in qualitate tantum differunt per ordinem ad subjectum: Gradus enim qui uniti eidem subjecto, & indivisibiliter intenso, intensi dicuntur, iidem per diversas subjecti partes distributi, dicuntur extensi.

RESPONDETUR. Negando hoc ipso illos gradus, quia distribuuntur per diversas partes subjecti fore extensos formaliter, sed fore extensos materialiter & similitudinariè. Illustratur hoc instantiâ ex anima rationali petita, quæ tota est in unaquaque parte, & per hoc non redditur extensa formaliter, vel amittens ex-

ensionem, si sese reducat in punctum. Rursus, si ponantur plures animæ in aliquo corpore, & distribuuntur per partes corporis, non hoc ipso erunt extensæ, & habebunt extensionem non nisi similitudinariam; quia scilicet ponentur in pluribus partibus, ut solent poni extensa; ita etiam in præsentia gradus intensio- nis per partes subjecti si distribuuntur, non hoc ipso extensionem habebunt. Disparitas etiam in hoc erit; quia si concedantur enti spirituali gradus intensio- nis, non hoc ipso concedentur partes, sed plures totales in suo ordine gradus, in eadem parte subjecti recepti: Si autem rei spirituali concedentur partes rigorosæ, & extensio supponens partes, non apparet qui tunc posset salvari ratio spiritualitatis.

INSTAT idem. Etsi forma spiritualis non possit educi ex materiali subjecto, tamen illi potest uniri; Ergo poterit Deus gratiam spiritualem creare, & illam unire subjecto materiali divisibili cum correspondentia partium ad partes.

RESPONDETUR. Neg. Conf. quia per unionem non importatur ullum prædicatum destructivum spiritualitatis, quam tu non probas positivè salvari cum pluralitate partium.

Quando autem dicit, potest Deus unire gradus gratiæ continuativè, & tunc manebit gratia habens partes extra partes extensivè; Ergo de ratione spiritus non est negatio partium. Respond. Posse admitti continuationem illorum graduum, sed similem illi, qualis esset si duæ animæ inter se unirentur, non eruntque tunc partes entis spiritualis unitæ, sed unita tota spiritualia.

5. ARGUMENTUM est. Non implicat contradictionem produci rem spiritualem & tamen includentem partes.

RESPONDETUR. Hic quæri positivum Argumentum, non autem negativum.

Videndæ sunt rationes, quæ probant spiritualitatem non stare cum inclusione partium.

1. RATIO P. Martini Olševski est. Si res spiritualis haberet partes, haberet illas essentialiter frustra; nihil autem est essentialiter frustra. Ex quo etiam principio negatur in Divinis posse dari replicationem. Seq. probatur, quia partes enti spirituali conducerent vel ad esse, vel ad operari; non ad esse, tum quia anima rationalis non habet partes, & est inter substantias spirituales infima, & tamen habet esse sine partibus: Tum quia etiam fingi rationabiliter non potest, quomodo deservire possint partes non spirituales enti spirituali ad esse? Non etiam deservirent ad operari; quia neque ad intellectionem, nec ad volitionem, nec ad motum localem deservirent, hæc enim omnia exerceat Angelus sine partibus.

b

RESPON-

RESPONDETUR. Posse illas partes conducere ad utrumque. Exemplum de Angelis & anima nihil probat: quia non tenet argumentum à modo essendi, & operandi unius substantiæ, ad modum essendi & operandi alius: Sicut non tenet hoc, Deus & Angelus sunt substantiæ spirituales completæ, ergo & anima. Ad animam rationalem de facto esse infimam inter substantias spirituales, sed non de possibili, possibilis enim est imperfectior in infinitum, ex quibus aliqua possent habere partes.

SECUNDA RATIO ejusdem est. Quia esse totum in toto & totum in qualibet parte est modus spiritualis existendi; Ergo omnibus entibus spiritualibus conveniet. Nam si pro determinatis entibus nonnisi esset, non supponeret sine addito, pro spirituali existendi modo.

RESPONDETUR. Quòd modus existendi totius in toto, & totius in qualibet parte sit de facto non nisi spiritum, ad quod reflectens sese usus communis accipit talem modum existendi pro modo existendi spiritualiter: Sed cur non posset fieri in alio rerum ordine, ut spiritus totus in toto, & pars in parte existeret? Deinde corpus Christi est totum in hostia & totum in qualibet parte, salvâ ejus materialitate, cur ergo etiam salva spiritualitate non posset spiritus commensurari possibilis toti corpori, & pars parti corporis?

TERTIA RATIO ejusdem est. Quia illa substantia, & esset intellectiva & non esset; esset quidem, tum quia omnis substantia spiritualis est intellectiva. Tum quia immaterialia sunt perfectius operativa, perfectior autem est operatio intellectualis. Tum quia, substantia spiritualis debet esse vivens: Spiratio enim vitam indicat, & si non viveret, inferior corpore esset: Si autem vivit, non posset vivere vegetativè & sensitivè, hoc enim corporum est; Ergo deberet vivere vita intellectuali.

Non esset autem illa substantia intellectiva. Quia vel intelligeret intellectione indivisibili, vel divisibili? Si indivisibili, ergò perfectiorem actum eliceret, & non connaturalem principio divisibili: Indigeretque ad suum esse pluribus, h. e. partibus, & non indigeret, siquidem à singulis totaliter, utpote indivisibilis produceretur. Si autem intelligeret intellectione divisibili, contra erit. Tum quia partes intellectionum nullas agnoscit melior Philosophia. Tum quia, omne intellectivum debet attingere objectum indivisibile, aliàs non differret à sensitivo; Objectum autem indivisibile, constat, non posse attingi cognitione divisibili. Tum quia, si dabilis est intellectio divisibilis, posset unâ sui parte affirmare, aliâ negare, & consequens intellectionem volitio, posset unâ sui parte amare, alterâ odisse, &c.

RESPONDETUR huic Rationi variis modis.

PRIMUS MODUS est. Indiget nova demonstratione, quòd non possit dari substantia spiritualis, non tamen intellectiva, nec obest quòd præ illa excelleret corpus vivens: Nam ratione spiritualitatis, in alio genere excederet corpus; ad eum modum, quo character est ignobilior substantiâ, & tamen illam, ordine superat: Possetque illa substantia habere operationes non spirituales intellectivas, sed spirituales emanativas passionum, reductivas in pristinum statum, si fortè aliqua contraria, quamvis spirituales dispositiones illi inducerentur.

SECUNDUS MODUS. Demonstrari adhuc deberet, quòd non posset concedi illam substantiam elicituram aliquas divisibiles, aliquas indivisibiles intellectiones, sicut anima aliquas operationes elicit dependenter à Phantasmatis materialibus; aliàs non, saltem in statu separationis: Possetque dici quòd terminos complexos operatione divisibili, incomplexos indivisibili attingeret. Casu autem quo intelligeret indivisibili actione, non sequetur actum simpliciter fore perfectiorem principio, sed secundum quid; ad eum modum quo ipsa ratio actus ex genere actus, est perfectior potentiâ, & tamen elicitur ab illa. Rursus, Quid si illæ partes separari possent & nonnisi in statu separationis indivisibiles operationes exercere? Et sicut quando anima agit aliquid extra corpus independentem ab illo, non sequitur quòd agat supra modum suum existendi, sic nec ageret illa substantia in statu separationis, saltem, indivisibilem intellectionem eliciendo. Sed in statu conjunctionis indigebitne utrâque parte? Dicere potes, quòd non indigebit, sicut & in nobis sola anima intelligit. Dicere potes, quòd indigeat utrâque parte ad intellectionem indivisibilem; quia rem indivisibilem nihil vetat à duobus principiis in suo genere totaliter produci, ut producit actus à phantasmate spirituali & ab anima.

TERTIUS MODUS est. Quòd scilicet illa substantia eliceret intellectionem divisibilem: Quæ enim in hoc implicantia? Præcipue si versetur notitia circa divisibilia. Intellectivum nemo, quòd debeat attingere objectum indivisibile: Quàm multa enim divisibilia intelligimus? Vel ad maximum verum id de intelligentibus quæ sunt de facto. Adhuc tunc sensatio distinguetur ab intellectione, ipsa in primis entitate; rursus objecto: Sequens autem volitio intellectionem secundum rationem boni una parte amaret, secundum rationem mali, altera parte, odisset. Sicut & intellectus partem veram affirmaret, partem falsam negaret. Ex his

CONCLUDES. Neutram partem positivè demonstrari; non tamen debet dici rem spiritua-

tualem posse constare partibus. Ratio, quia & nullum est fundamentum, & in oppositum est auctoritas. Nec inde trahipoteest quod de facto entia spiritualia consent partibus; quia nullum huius fundamentum; & sicut non multiplicanda entia sine necessitate, sic nec partes; in essentis autem rerum spectandis, quæ non sunt necessaria implicare; essentia enim rerum sunt sicut numeri; Si autem numerus non indiget unitate, hoc ipso illi impossibilis est: Si enim duo non indiget unitate tertia, terna unitas, illi duo, est impossibilis: Hoc ipso enim non esset duo; Ergo spirituali substantiæ non necessariæ partes, implicabunt in eadem. Tota autem à nobis admitta inter gradus spiritualis intensiois per hoc non sunt partes; quia manifestè partes comparantur ut actus & potentia, vel ut extrema quæ possunt esse idem, quod in præsentia non est; quomodo enim ea quæ partes non habent, possunt habere extremum idem?

Expeditiùs esset dicere unionem spiritualement habere partes; quia hoc est necessarium ad salvandam unitatem & invariationem compositi. Esse item necessarias partes in augmento gratiæ, ad salvandam intentionem. Quorum consensio firmat quidem hanc Universalem, quod rei spirituali ut sic non repugnet habere partes, sed non firmat quod etiam substantia spiritualis possit illas habere: Nam nulla illarum est in substantia spirituali necessitas. Qui autem assereret, ut sic rei spirituali non competere partes, tueretur si supra allatis. *His positis*

NON SATISFACIT explicatio allata. Tum quia, non implicat contradictionem punctum materiale, adeoque carens partibus, ergo de ratione definitiva. Spiritus non est carentia partium. Tum quia, nec Arist. nec quisquam alius negavit Zenoni possibilitatem punctorum materialium, imò hucusque in sententia Aristotelica admittuntur puncta continuativa vel terminativa. Tum quia, Entis positivi, quale est spiritus, definitivus conceptus si possit fieri, non debet dari negativus: Negatio ergo partium, potest convenire omni spiritui, sed non soli.

Continuatur Explicatio incorporeitatis.

EXPLICAT 2. Arriaga cum Oviedo, cum aliquibus limitationibus, quod scilicet spiritus sit entitas, cui in statu, qui illi potest naturaliter contingere, non repugnet formaliter ratione intrinseci penetratio cum alia ejusdem speciei omnino à se divisâ. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia cum Arist. supponimus, quod puncta si ex illis componerentur quantitas, penetrarent sese; & tamen supponit Aristoteles cum Zenone illa puncta fore materialia; Ergo non est de ratione materia-

lis ut sic, oppositi quæ spiritui, esse impenetrabile. Tum quia non implicat contradictionem ut detur qualitas materialis, quæ sit donum penetrationis, nec ostenderetur implicatio, nisi per petitionem principii. Tum quia lux, qualitates materiales, species materiales sunt quid materiale, & tamen sese penetrant ut suppono; probatque argum. quo ostenditur singulas qualitates, non habere proprias quantitates, sibi identificatas.

RESPONDET Oviedo. Quod species objectorum receptæ in eadem parte, verè non sint omnino à se divisæ, si autem sint in diversa parte, penetrari non posse.

CONTRA est. Quid sibi vult ly species in eadem parte subjecti non sunt à se divisæ? Si enim hoc significat penetrationem, habetur intentum argumenti, quod scilicet possit esse aliquid materiale, & tamen connaturaliter penetrabile; si autem ly à se non divisæ, non significat penetrationem, quomodo recipiuntur in eadem parte subjecti? Quid item importat penetratio, quod non importet negatio divisionis specierum in eadem parte?

RESPONDET 2. Arriaga, quod hinc definiatur corpus non corporeum, aliàs disjunctivè posse formari definitionem, nempe quod sit id, quod per se est impenetrabile, vel quod commensuratur cum impenetrabili.

CONTRA est. Tum quia, quid implicat rem spiritualement habentem partes, ut voluit Arriaga, commensurari cum re impenetrabili, h. e. corpore? Ergo malè definitur res materialis per dictum commensurari. Tum quia, corpus & corporeum, debent convenire in ratione corporeitatis, de hac quæro, quid importet?

EXPLICANT 3. alii, quod corpus sit quantitas, aut habens quantitatem, aut dependens ab habente; è contra spiritus. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia, omnibus illis debet assignari ratio communis; quæro quæ illa? Tum quia, ex eo potius Angelus non exigit quantitatem; quia est spiritus, non verò ideo est spiritus; quia non exigit quantitatem. Tum quia. Ratio corporis, est quid essentiale corpori substantiali, ergo per exigentiam alicujus accidentalis, explicari non debet: Exigentia enim alicujus accidentalis, est posterior conceptu substantiæ; nec videtur posse extrahere rem ad gradum substantiæ; quærereque restabit, per quid ipsa quantitas differat à re spirituali?

EXPLICAT 4. Pontius. Rationem spiritus, per locabilitatem totius in toto, & totius in qualibet parte. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia locabilitas est ex alio prædicamento, ex alio, ratio corporis.

Punctum Difficultatis 1.

Examinantur Implicantia.

ris. Tum quia non ideo videtur Angelus esse spiritus, quia exigit talem locabilitatem, sed potius ideo exigit talem locabilitatem, quia est spiritus. Tum quia impossibili omni loco esset impossibilis locabilitas, & tamen possibilis esset spiritus, ergo ratio spiritus, per dictam locabilitatem, non bene explicatur.

Ut verum fatear, nulla debita definitio occurrat, quæ explicet adæquatè rationem spiritus & corporis.

EXPLICARI tamen sic posset, quòd RATIO CORPORIS stet in ipsa entitate prout est radix molis. Quo etiam termino, utitur Suar. cum limitationibus. D. 36. Metaph. S. I. n. 1. Quod si quæras quid sit esse radicem molis? Hoc per notiora ita explicari posset, ut radix molis in manifestè corporibus illud sit, ad quod sequitur exigentia partium entitativarum & illa mediante exigentia extremitatis in ordine ad se, & hac ipsa mediante exigentia extremitatis in ordine ad locum. Ad eum modum quo radix rationalitatis exigit formalem rationalitatem, rationalitas admirativitatem, &c. Rursus moles radicaliter in istis quæ non sunt manifestè corpora, est principium ut aliquid ordinetur ad id, quod habet partes, vel terminando illud, vel continuando, &c. Vel non habendo jus existendi extra illud quod habet partes. Denique moles radicaliter est id quod tibi cogitante respondet, dum ex una parte Angelum cogitas, ex alia aliquid punctum materiale.

Econtra RATIO SPIRITUS erit radicalis exigentia maximæ subtilitatis, ad quam consequitur negatio molis. Sequitur inquam: Quia res positiva non primò importat negationes. Dicit autem spiritus exigentiam maximæ subtilitatis: Quia materialis subtilitas non est maxima. Quæ ipsa maxima subtilitas pro hoc loco clariori phrasi explicari non potest quàm negatione molis. Adscribo hinc verba Martinonis D. 36. in 1. P. n. 10. melius spirituale propriè dictum definiretur per negationem illius crassæ entitatis, quam habent omnia corpora, ita ut entitas spiritualis sit purior, subtilior & tenuior, quàm quæcunque materialis creata, vel creabilis.

DIFFICULTAS III.

An incorporeitas inferat intellectivitatem Angelorum?

Intulit eam S. Thomas, & post eum non pauci Thomistæ, sed negavit Grabriel, Occam, Arriaga. Hurt. in manuscript. In hoc vertitur quæstio: An implicet contradictionem ut aliqua sit substantia spiritualis, non tamen intellectiva.

IMPLICANTIA est, quâ utitur recentior Suar. in sua Met. tr. I. n. 533. Quia talis substantia esset cognoscitiva cognitione spirituali, ergo intellectiva. Ant. prob. quia in suo esse, foret perfectior qualibet substantiâ corporeâ, abstraheret enim plus à materia. Atqui aliqua substantia corporea est cognoscitiva, ergo & illa spiritualis foret cognoscitiva; nam nobiliori naturæ, competit modus operandi nobilior.

RESPONDETUR. Negando Ant. Quamvis autem illa substantia foret quoad gradum spiritualitatis perfectior præ corporeâ, non tamen foret perfectior quoad singula; possetque non esse cognoscitiva, sed per operationem spiritualem, emanativa qualitatum aliquarum spirituum. Quando autem adducit ex Dionysio, qui Angelorum intellectivitatem probat per eorundem spiritualitatem, id non convincit, quia hic non quæritur auctoritas, sed demonstratio, vel certe verum id est de spiritualitate qualem habent Angeli, non autem de spiritualitate ut sic; ad eum modum, quo cognoscitivum humanum fundat intellectivitatem, non autem cognoscitivum, ut sic.

2. IMPLICANTIA est, quam adfert Oviedo ex Ruiz, quia scilicet immaterialitas propriè consistit in potentia recipiendi species utiliter respectu subjecti: h. e. ut illis possit uti; Ergo impossibilis est potentia immaterialis, non intellectiva.

RESPONDETUR. Negando immaterialitatem stare in dicta receptione: Quia non implicat contradictionem esse aliquam substantiam immaterialem, non tamen receptivam specierum utiliter. Deinde immaterialitas in Deo datur, & tamen non est in illo, illa utilis receptio specierum. Angelus comparatur ad sui notitiam ut quid immateriale, & tamen se non noscit per species. Rursus si possibilis esset substantia non indigens speciebus, nunquidne jam hoc ipso per locum intrinsecum sequeretur, illam non esse immaterialem? Ipsa intellectio est formalissimè immaterialis nunquidne recipit species utiliter? Imò ipsum recipere, supponit jam subiectum, rogo per quidnam constitutum? Cum non nisi pro posteriori, recipiat species.

Neque valet si dicas, capacitatem recipiendi species utiliter fundare intellectivitatem, non nisi in his, quæ sunt capacia specierum, non inquam valet: Quia jam non das universalem rationem fundativam intellectivitatis. Denique petitur hic principium: Quæro quare immaterialitas

materialitas fundet rationem intellectivi? Respondetur, quia importat potentiam recipiendi utiliter species: Quæro, quare importet capacitatem utiliter recipiendi species: Respondetur, quia potest per illas intelligere, ergo à primo ad ultimum immaterialitas fundat intellectivum, quia potest intelligere.

3. IMPLICANTIA est ex Herize. Immaterialitas substantiæ illæ sunt & magis capaces cognoscendi, quæ minus indigent dispositionibus non organicis, magis, organicis.

RESPONDETUR. Non implicat contradictionem nullo modo indigere dispositionibus organicis, vel non organicis; & tamen non esse intellectivum: Character nullis dispositionibus indiget, & tamen non est intellectivus. Denique talis hic deberet assignari radix intellectivi, ex qua debite inferatur, Deum esse intelligens perfectissimum; jam autem si ab ista exigentia vel non exigentia organorum, ratio intellectivi desumeretur, non posset inferri maxima Dei intellectivitas: Quia ex una parte Deus & Angeli, quæ se habent quoad non indigere dispositionibus, & tamen Deus, perfectius est intelligens, præ Angelis: Ex alia parte, ut addit Oviedo, maiorem organizationem requirit planta quam aqua, & equus quam planta; cur ergo organizatio major equi fundat in illo rationem cognoscitivam, & non fundat in planta? Et ut dicit Augustinus I. P. D. 16. S. 1. æqualis est materialitas cæli & formicæ, & tamen formica est nescitiva, non cælum; Ergo tanta vel tanta materialitas non est principium nescientiæ.

4. IMPLICANTIA est, substantia quod immaterialior seu spiritualior est, perfectius intelligit, ergo virtus intellectiva oritur ex prædicatione spiritualitatis.

RESPONDETUR, quod cum tali de facto immaterialitate, idque in substantiis conjungatur ratio intellectivi, sed non cum immaterialitate, ut sic, cum de facto etiam accidentia spiritualia dentur, nullo modo cognoscitiva.

ISTAT aliquis apud Oviedo. Nulla potest alia ratio assignari spiritualitatis nisi immaterialitas.

RESPONDETUR. Hoc nihil demonstrat: Quia posset dici; scio quod immaterialitas ut sic non fundet intellectivatem, licet nesciam quid illam fundet; sicut possumus scire, & hoc de illud non demonstrat quadraturam circuli, cum non possim illam demonstrare. Vel quod intellectivatem fundet talis in specie immaterialitas, licet nullo proprio nomine appelletur; sicut si non daretur homo, & daretur animal, dici posset actus ratiocinandi non connecti cum animali ut sic, sed cum tali animali; quod tamen tunc, non haberet proprium nomen.

Tenenda hic sunt aliqua præ oculis. Inprimis quod non implicet contradictionem dari virtutem non limitatam à materia, non tamen

cognoscitivam. Deinde cum dentur de facto spiritualia, quæ non involvunt rationem intellectivi, hoc ipso habetur fundamentum asserendi, quod conceptus ut sic immaterialitatis, non fundet intellectivatem, cum tamen hic agatur de fundamento universali intellectivitatis. Denique quando aliqua separata non sunt etiam inadæquatè, alicujus formalitatis principativa, nec conjuncta, illam principiare possunt; & quia ratio substantiæ, de se, nec inadæquatè principiat intellectivum, nec item ratio spiritualitatis, ut patet in caractere, fit ut illa, etiam conjuncta, non principient ut sic intellectivatem.

5. IMPLICANTIA est, quæ utitur Rainaudus, Disp. 2. n. 63. in sua Theol. naturali n. 67. Res aliqua dicitur dupliciter perfecta. Primum secundum perfectionem sui esse, in propria specie: Quod esse, quia distinguitur ab esse specifico aliarum rerum, tantundem imperfectionis importat rei, quantum perfectionis reperitur in aliis rebus. Huic imperfectioni ut occurreret auctor naturæ, providit secundum perfectionis modum, quo perfectio unius rei, transeat in aliam rem, quod fit per cognitionem; per hoc enim cognoscens differt à non cognoscente, quo ipsum objectum cognitum, est aliquo modo apud cognoscentem, ut dicitur 12. Metaph. t. 19. & cognoscendo omnia anima, fit omnia, ex tertio de Anima tex. 5. & aliis; non potest autem perfectio unius rei, esse in altera, secundum illud determinatum esse, quod habet in re illa, & ideo ut transeat in aliam rem, debet considerari absq; illis, quæ apta sunt illam determinare. Quia verò formæ & perfectiones rerum determinantur per materiam, unde est, quod secundum hoc res sit cognoscibilis, secundum quod à materia separatur: Ideo oportet quod illud in quo talis rei perfectio suscipitur sit immateriale: Nam si esset materiale perfectio recepta esset in eo, secundum aliquod esse determinatum, & ita non esset in eo secundum quod est cognoscibilis seu immaterialiter, proindeq; non cognosceretur. Manifestum ergo est quod immaterialitas alicujus rei, sit ratio, quod sit cognoscitiva; & secundum modum immaterialitatis, est modus cognitionis.

Hic totus discursus sic in formam redigitur. Quidquid præter id quod est, potest fieri alia omnia, est intellectuale; Sed res immaterialis præter id quod est, potest fieri alia omnia. Ergo res immaterialis est intellectualis. Maj. prob. Quia per hoc distinguitur intellectuale à non intellectuali. Min. prob. Quia cum immateriale non coarctetur per materiam, facile potest transire in alia omnia, & si potest cognoscere unum immateriale, poterit cognoscere & alia immaterialia, fierique ipsa, multoque magis ex tertio de An. t. 7. poterit fieri alia inferiora, noscendo scil. materialia.

RESPONDETUR. Quod attinet ad discursum, ille probat quod intellectivum debeat esse immateriale, sed non probat conversam, omne scilicet immateriale esse intellectivum: Tota enim vis medii termini est in hoc: Quod oporteat illud, in quo talis notitia suscipitur esse immateriale, sed non probatur hoc ipso, quia immateriale est, jam debere esse tale, in quo alia, secundum suas perfectiones suscipiantur. Deinde concedatur providisse Deum alterum hunc perfectionis modum, sed nego illum connecti essentialiter cum immateriali. Quod attinet ad formam, si minor sit universalis, falsa est: Si autem sit in Darii vera erit, sed non concludet intentum; nam debet inferre omne materiale intellectivum. Illa propositio quod non coarctatur per materiam facile potest transire in alia omnia, si ly facile potest, supponit pro non impeditur vera est propositio: Quia nihil titulo præciso immaterialitatis, ab intelligendo impeditur, sicut nec titulo præciso animalis: Si autem ly facile potest, supponit pro exigit, essentialiter, falsa est propositio nec ulterius probatur. Addo, de facto quidem ea, quæ recedunt à materia, suntque substantia, intelligunt: Sed queritur: An hoc sequatur essentialiter; summaque nobilitas substantiæ immaterialis, exigit nobilissimam, h. e. immaterialem actionem, sed negatur, quod exigit intellectionem.

Punctum Difficultatis 2.

Continuatur idem examen.

Perez. disp. 3. de scientia Dei proposuit etiam alias Implicantias.

PRIMA IMPLICANTIA est desumpta ex Suarez. Non datur de facto talis substantia, ergo non est possibilis: Neque enim est ratio, cur de facto non esset datus hic gradus. Prob. Conf. Quia anima rationalis deberet tali substantiæ esse melior; jam autem auctor naturæ, incipiens à nihilo ita res ordinat, ut ab infima ad supremam procedat continuè sine interruptione eminentiæ, & subementiæ, ita ut nullus graduum locus sit vacuus. Et sicut inter corpora cœlestia, non datur vacuum sed contignatio; aliàs cœlis frustra dedisset Deus virtutem operativam uniformiter difformiter; ita etiam gradus entium substantialium, debent non esse interrupti; alioquin Deus frustra dedisset singulis naturis eminentialem virtutem, manifestandi suam eminentiam, potuissetque aliàs non producere infimam naturam, quod est absurdum: Quia natura proxima infimæ possibilis, adeoque eminentior, si haberet intellectum, doleat de eo quod facta sit infima, & quasi cauda mundi, cum posset habere locum honoratiorem. Eadem autem ratio est, cur non sit

omissa aliqua natura intermedia proxima infima: Doleret enim quod facta sit proxima infima, neque posset ostendere suos gradus eminentiæ.

Vis dictæ Conseq. ad hoc revocatur; si natura illa esset possibilis & non est factum miraculum impediens ejus existentiam, de facto existit; sed non est factum; quia non probatur factum: Miraculum autem quod non probatur debet negari, aliàs possemus dicere, aquam naturaliter posse calefacere, sed esse impeditam.

Addit ulterius rationem, cur non detur suprema creatura quamvis detur infima: Quia non est malum Angelo supremo, quod de facto sit supremus: Homo autem non potuit naturaliter fieri suprema creatura: Quia cætera sublunaria, cœlesti indigent motu: Homo autem non potest movere cœlum.

RESPONDETUR. Negando Conf. Ratio cur non detur de facto creatura immaterialis non intellectiva est, placitum Creatoris, sicut & in infinitis aliis creaturarum speciebus. Quod attinet ad Prosopopœiam inductam, debuisse vi illius etiam perfectissimam producere creaturam: Quia potuisset proxima suprema, quæ nunc est dicere, hæc quæ ante me est dominatur mihi, & illi nullus, illaque de se dicitur sum maxima, & tamen potest illa inferior esse, habereque se superiorem. Durum autem est, si præcellant parum nobiliores, & ipsi non præcedantur, suntque inter cæcos, monoculus Rex. Quod si dicas multitudinem dominantium esse quid malum, tunc infima creatura peteret ne tam multæ creentur, malumque illi esset tot aliis subdi. Deinde si datur de facto infima creatura, ergo non datur minus Dei participativum: Jam autem sicut est Deus chaos quoddam perfectionis, ita creatura est chaos defectibilitatis, ergo potest minus & minus deficere à Deo: imò ex quacunque demonstratione, implicabit dari creaturam perfectissimam, ex eadem ferme proportionaliter inferetur, implicare imperfectissimam, & sicut per negantes infinitum implicat linea finita ab una parte, & ex alia parte infinita, sic etiam implicabit finitudo in imperfectione participandi Deitatem imperfectius, cum infinitudine, participandi eam perfectius. Insuper illud etiam non demonstratur, quod homo non sit, nec posset esse supremus: Quia neque hoc demonstrari potest, de facto ab intelligentiis, cœlos moveri, & quod non nisi ab illis moveri possint: Et licet unaquæque res sit manifestativa in actu primo suæ perfectionis, hæc enim stat in ipsa connexionione prædicatorum essentialium, sed non est manifestativa in actu secundo: Quia ad hanc manifestationem requiruntur termini alii, cum quibus debet fieri commensuratio, quos omnes, non est necesse existere.

2. IMPLI-

1. IMPLICANTIA, est. Quam multis præsuppositis sicidem format, si esset possibilis Spiritus non intellectivus, vel esset informativus materiæ, vel non esset: Si primum, exigeretur à materiâ, proindeque aut actu existeret, aut haberet causas naturales suæ existentie: frustra enim daretur appetitus in materiâ ad illam formam, cuius nulla causa daretur. Jam autem nullæ causæ dantur, talis Spiritus productivæ. Si autem non esset informativus materiæ ille Spiritus, ergo distaret magis ab infimo corpore quam anima rationalis, & homo: Entia enim penitus abstracta à materiâ, vix cum corporalibus habere videntur similitudinem, ergo deberet esse inæqualis in perfectione cum corpore illa substantia spiritualis: Ergo vel per excessum vel per defectum essent inæquales: sed substantia illa spiritualis, non esset inæqualis corpori per defectum; infimum enim corpus corpori plus quam duplo exceditur ab homine: quia alius homo, non plus valeret, quam terra: Ergo cum excedat hominem illa substantia spiritualis, & homo excedat corpus, non poterit illud excellivum hominis esse inferius corpore. Si autem illa substantia spiritualis est inæqualis corpori per excessum, ergo corpus ab illo Spiritu non intellectivo plus exceditur, quam excedatur ab homine intellectivo: neque enim dantur species dissimiles, æquales in perfectione; melior ergo erit illa substantia quam homo; quod est evidenter absurdum, nam substantiale intellectivum evidenter est melius substantiale non intellectivo.

RESPONDERI potest. Illum Spiritum fore informativum materiæ, non tamen sequitur vel illum dari de facto, vel causas illius secundas: sufficit enim, quod Deus tanquam Auctor naturæ possit illum producere, ut producit Animam rationalem ipse solus: posset dici, quod ille Spiritus sit informativus materiæ alius speciei.

RESPONDERI etiam posset, illum Spiritum non fore informativum materiæ, sed fore substantiam spirituales, non intellectivam, possetque dici, quod distaret magis à corpore præ nostra anima, per negationem ordinationis ad materiam, quam dicit nostra anima, sed non distaret magis per inclusionem majoris in omnibus perfectionis.

Immerito etiam supponit quod non possint dari duæ species æquales, de quo etiam infra. Deinde si inter dissimilia specie, non potest evidenter pro semper colligi inæqualitas substantialis, nec etiam æqualitas, ergo non est major ratio cur potius æqualitas quam inæqualitas adstrui debeat; sicut si non apparet in balance inæqualitas, non arguimus inæqualitatem. Quod autem dicitur deo non adverti inæqualitatem inter species ne appareat evidenter impossibilitas mysterii Trinitatis, in qua distincta specie paternitas à filiatione, habet tamen æqualitatem. Id

arbitrarium est. Unde enim scitur de hac intentione Dei? Rursus ne appareret impossibilitas mysterii Trinitatis, noluit Deus elucere in creatura signum distinctionis virtualis intrinsicæ, ergo neque erat necesse occultari illam inæqualitatem, ne appareret evidenter impossibilitas mysterii. Addo non implicat Contradictionem ex ratione generica ut distincta specie sint æqualia, aliis hoc nec in Divinis salvari posset: nec id implicat ex ratione creaturæ; quia non implicat ut unum excedat aliud in uno genere, & in alio excedatur, sicque se sibi coæquant, & sicut esset mera divinatio dicere quod color cœruleus non sit æq; perfectus ac viridis; ita divinando dicitur, distinctas species substantiales, non posse esse æquales: & quamvis æqualitas sit unitas in tanta quantitate perfectionis, hæc tamen unitas, non debet esse per continentiam identitatis, sed sufficit ut sit per continentiam æquivalentiæ. Quando autem querit: quæ sit ratio, cur eadem specie sint æqualia, facile est respondere quia idem semper est sibi æquale, non possumus autem dicere quod distincta specie sint æqualia: quia conditionem prædicatorum non attingimus. Et sicut si supra eandem basin ducantur trianguli possunt esse in ratione angulorum æquales, non in ratione materiali, casu quo lineæ unius sint aurum, alius plumbum, eritque ibi inæqualitas cum æqualitate; ita posset esse in substantiis.

Eundem Medium Terminum sic proponit Esparza Q. II. art. I. & supponit in primis quod ea quæ sunt invicem dissimilia, sint invicem inæqualia. Supponit rursus, quod substantia spiritualis sit magis dissimilis omni substantiæ materiali, quam substantia materialis, alicui materiali, & substantia intellectualis est magis dissimilis cuilibet substantiæ non intellectuali, quam sit dissimilis substantiæ non intellectualis, substantiæ non intellectuali. His positis sic arguit; Si possibilis esset substantia ex una parte immaterialis, ex alia parte non intellectualis, possibile esset, ut eadem substantia distaret magis, simulque distaret minus, ab uno eodemque termino: quæ enim esset immaterialis, distaret magis à brutis quam bruta inter se; quæ verò non esset intellectualis, distaret minus ab iisdem rebus non sensitivis quam bruta inter se, nam bruta essent noscitiva, illa substantia non esset noscitiva, utpote non intellectiva. Et aliàs supponitur quod non posset illa substantia utpote spiritualis sensitivè noscere: Sed impossibile est unam eandemque substantiam magis & minus distare ab eodem termino. Ergo.

RESPONDETUR. Non implicare Contradictionem, unam eandemque substantiam, magis & minus differre, ratione diversorum prædicatorum. Quod ipsum probatur in primis Inductione in aliis entibus: nam v.g. si comparatur

intellectio spiritualis & brutum ad Deum, magis accedit ad Deum brutum, quod est substantia quam intellectio quæ est accidens, & nihilominus intellectio spiritualis, sub formalitate spiritualis, & sub formalitate actus, magis accedit ad Deum. Rursus si comparentur inter se visio ocularis, & visio spiritualis, in ratione expressionis ejusdem objecti, magis inter se convenient, quam intellectio v. g. nigri, comparata ad intellectiorem albi, & nihilominus illæ duæ intellectiões in ratione spiritualitatis, & in ratione intellectiões, magis inter se convenient. In Moralibus idem evenit: nam argentum æstimabilitate magis accedit ad aurum, & nihilominus meliores sunt plures solidi ærei accedentes ad unum aureum pretio, quam grossus aliquis argenteus. Hoc ipsum ulterius in hoc principio fundatur: Quia ne unum distet magis minusve, debet id esse, ne sequatur contradictio, quæ non potest sequi, nisi ratione ejusdem de eodem, si autem sit accessus & recessus ratione diversorum prædicatorum, non erit contradictio de eodem, ratione ejusdem. Et hoc etiam modo solvi debent ea, quæ adducit art. 2.

3. IMPLICANTIA ejusdem Esparza est. Quæcunque sunt & esse possunt in universo, invicem sibi devincta sunt, per mutuas utilitates: hoc ipso enim redundaret, & perperam existeret, essetque mittendum foras, ut infatuatum sal. Substantia autem spiritualis, quæ non foret intellectualis, foret prorsus inutilis universo: utpote nulla vitali aut transeuntia actione prædita: non prædita quidem vitali: quia seclusa spirituali intellectu, non habet quod agat, utpote nec sensitiva, nec vegetativa. Transeuntibus etiam actiones non haberet: Nam nec aliud sibi simile, posset educere, nec generare, nec producere aliquid materiale: quia materialia non continentur efficienter in spiritualibus.

RESPONDETUR. Lapis nullam habet actionem vitalem, nec etiam transeuntem: nec enim unus generat alium: quod si sufficiat emanare lapidem ex se suas passiones, idem dici poterit de illa substantia immateriali. Possent etiam tribui illi substantiæ actiones transeuntibus, productioque eorum materialium, quæ pullulare possunt ex applicatione activorum ad passiva.

Quid si aliquis ita discurreret, diceretque, quod illa substantia, haberet notitias immateriales non tamen intellectiões, sicque id illustraret; Ut scilicet coincident operatio spiritualis cum immateriali: nullum enim fundamentum est hæc duo separandi, cum nullibi reperiatur immateriale absque spirituali, ita tamen ut illud immateriale distinguatur ab intellectivo: quia de facto reperitur in accidentibus immaterialitas sine intellectivo, ita ut illa notitia sit quidem immaterialis, non tamen intellectio: quæ duo distinguuntur in primis ex eo colligitur; Pone sensationes, quæ habeant partes & dicant exi-

gentiam molis: nunquidne si conciperetur illa sensatio ocularisque visio sine ulla mole, deberet jam intelligi per locum intrinsecum, quod illa notitia sit jam intellectio? Apparet ergo hæc distinguui, quæ duo non apparet, cur pro statu nonnisi considerationis distinguui possint, & non pro statu reali. Rursus probatur ordinariè ex hoc immaterialitas & intellectivitas animæ, quia attingit semota cæteroqui à sensibus. Pone ergo illam substantiam nihil cognituram semotum cæteroqui à sensibus; Si tenet fundamentum allatum, sequitur, quod illa substantia, quæ non nosceret, alia, quam cæteroqui sensibus subiecta, non sit futura intellectiva. Sed cur insuper non poterit noscere illa nonnisi objecta, cognitione tamen immateriali?

Ex his apparet, quod cum difficultate posita Implicantia substantiæ spiritualis non intellectivæ adferatur, absolute tamen.

DICENDUM ERIT: *Implicare talem substantiam sed per locum probationis negativum.*

RATIO. Tum quia, ex una parte communis sententia oppositum docet, ex alia parte posset sic rejici onus ostendendæ implicantiæ. Non implicat contradictionem, ut sit essentialis connexio substantiæ immaterialis cum intellectu, possessioque stat pro communi sententia: Si autem est essentialis dicta connexio, implicabit oppositum. Tum, quia nisi ponatur hæc regula, ut de possibilibus discurremus conformiter ad ea, quæ videmus & scimus, dabitur ansa infinitarum fictionum, diceturque possibile esse rugibile spirituale, distinctum à præsentibus, & cætera similia. Quia verò præsentibus substantiæ immateriales sunt intellectivæ, etiam de possibilibus idem erit dicendum.

QVÆSTIO III.

De Incorrumpibilitate Angelorum.

PRÆMITTO 1. *Non esse in hoc difficultatem, utrum Angeli de facto sint incorruptibiles, e. non annihilandi, nec destituti: hoc enim est ex Script. Dicuntur enim poenæ dæmonum fore æternæ & Beatitudo de Angelis. Ep. Judæ v. 6. Matth. 18. v. 10. Luc. 20. v. 36.*

Suar. & Arriaga colligunt id ex eo quia in Lateran. definitur, animam esse immortalem, ad quod defertur ep. Sophronii recitata in 6. Synodo & approbata Act. 13. ubi dicitur; Si hominum animæ permanent incorruptæ sic Angeli immortales perseverant. Idem docuit Dion. de Div. Nom. c. 4. Athan. L. de Com. Essen. Div. Basil. in princ. Pf. 44. & Aug. L. 12. de Civit. Dei c. 15, Angelos vocat creaturas immortales.

PRÆMITTO 2. *Non esse in hoc difficultatem: An Angeli sint incorruptibiles, prout incorruptibile opponitur corruptibili, sumpto pro composito ex materia*

materia & forma quod sit destruibile: In hoc enim sensu cum careant unione destruibili, non sunt corruptibiles. Sed in hoc est difficultas: An sint incorruptibiles, h. e. An scil. Angelus sit talis naturæ, ut ei deficit & destructio, competere non possit. Hoc ipsum autem ex Martinon dupliciter adhuc accipi potest; In primis absolute: An scil. Angelus sit talis naturæ, ut per nullam potentiam destrui possit. Deinde: An destrui possit de potentia ordinariâ? Quod ipsum subdividitur ab eodem, primò quia ut ille loquitur, in toto ordine causarum naturalium nulla est vis per quam destrui possit, adeoque nulla è causis naturalibus exigat ut res illa destruat, quare Deus agendo secundum exigentiam causarum naturalium, non potest illam destruere. Secundo quia res illa naturaliter & intrinsecè, exigat nunquam deficere.

PRÆMITTO 3. Non esse tantam difficultatem in asserendo quòd nullum sit agens secundum, quod possit Angelum destrui. Ratio, quia hæc causa vel esset distincta ab ipsomet Angelo, vel ipsamet Angelus? Non primum; quia nulla creatura potest annihilare, & tamen Angelus non potest definire nisi per annihilationem: Non etiam secundum, propter eandem causam.

PRÆMITTO 4. Non esse in hoc difficultatem: An de potentia absoluta possit annihilari Angelus: affirmatur enim communiter: Quia vel est impossibile per multos creatura inannihilabilis, de quo infra, vel si est possibilis, nullum est fundamentum tribuendi id Angelo.

PRÆMITTO 5. An de potentia ordinariâ annihilari possit Angelus, querunt Auctores, & ordinariè decernunt: cum quibus

DICENDUM est; Angelos non esse annihilabiles per potentiam ordinariam.

PROBARI potest 1. Conclusio. Si Angeli essent de potentia ordinariâ annihilabiles, id idè esset, quia scil. haberent intrinsecam exigentiam non nisi certæ & determinatæ durationis, sed ex una parte hujus determinatæ durationis, nullum est fundamentum positivum; ex alia parte consensus DD. stat pro incorruptione eorundem; E. apparet illos esse incorruptibiles, sed non sunt incorruptibiles per ordinem ad potentiam absolutam. Ergo per ordinem ad ordinariam.

PROBATUR 2. Quia si essent de potentia ordinariâ destruibiles, & dicerentur absolute immortales, & non dicerentur; dicerentur quidem, quia illos ita appellant PP. non dicerentur autem; quia quod vel ab uno agente in serie agentium naturalium potest corrumpi, non potest dici absolute immortale & incorruptibile, & ita gratia, non nisi à peccato corrumpitur, nec tamen dicitur immortalis & incorruptibilis.

Neque valet, si recurras ad Deum secundum potentiam ordinariam operantem: Nam hoc ipso non essent absolute immortales. Nec ob-

stet, quòd Deus sit agens altioris ordinis: Quia ex eo quòd D. Deus de ordinariâ potentia possit animam rationalem & Angelum producere, non potest uterque dici absolute improducibilis, quamvis Deus sit agens altioris ordinis. Ergo etiam si D. Deus potest de ordinaria potentia annihilare Angelum, non poterit dici Angelus inannihilabilis, quamvis Deus annihilans, esset intra ordinem naturæ altioris ordinis.

PROBATUR 3. Anima rationalis non est de potentia ordinariâ destruibilis: Nam Lateranense definivit animam rationalem esse immortalem, adeoque inannihilabilem, sed non definivit esse inannihilabilem à secundis agentibus: Nam hoc definierat ipse Christus clarè Matth. 18. Ergo definivit esse indestruibilem à Deo, per potentiam ordinariam. E. etiam propter paritatem, Angelus erit indestruibilis vi potentie ordinariæ: Nam quod convenit imperfectiori, in eadem serie perfectionis, debet convenire & superiori, intra eundem ordinem: unde si convenit homini discurrere, conveniet & Angelo.

CONFIRMATUR hoc totum. Si Angelus esset annihilabilis per potentiam ordinariam vel idè esset, quia haberet corpus & spiritum unita unione dissolubili; & hoc non, quia Angeli non sunt compositi modo prædicto; vel idè esset annihilabilis per potentiam ordinariam, quia constaret materia & formam spirituali, & hoc non, quia materia spiritalis vel est impossibilis, vel nullum est fundamentum illius ponendæ in Angelis. Nec petitur illorum annihilabilitas ex inductione contrariarum dispositionum; quia illarum nullum fundamentum. Non etiam idè sunt annihilabiles per potentiam ordinariam, quia determinatam exigunt durationem; hæc enim etiam ipsa, arbitrariè ponitur.

Quia verò ordinariè solet institui Examen rationum, quæ probant, Angelos esse inannihilabiles per potentiam ordinariam, faciendum idem erit nobis.

1. *RATIO* desumitur ex S. Doctore hîc q. 50. art. 5. & proponitur sic; Quod convenit alicui secundum se, nunquam ab eo separari potest; ab eo autem cui convenit per aliud, separari potest, separato eo secundum quod ei conveniebat; rotunditas enim à circulo separari non potest; quia convenit ei secundum seipsum; sed æneus circulus, potest amittere rotunditatem, per hoc quod circularis figura separatur ab ære; atqui Angelo secundum ipsum esse convenit esse incorruptibilem secundum suam naturam. E. Min. prob. Quia Angelus est forma quædam secundum se subsistens h. e. independens in esse à materia. Eadem Min. suadet ex operatione Angeli, quæ est incorruptibilis; quia objectum illius operationis, à quo accipit speciem & operationem hoc est intelligibile, est incorruptibile, utpote necessarium & æternum, sicut sunt objecta scientiarum; operatio autem rei, indicat modum

dum essendi ipsius operantis, cum unumquodque operetur, secundum quod actu est.

RESPONDETUR. Negando Min. Negando item illud solum esse incorruptibile, quod non est compositum ex materia. Certè enim ipsæ operationes spirituales, non sunt compositæ ex materia, de facto tamen desinunt. Quod autem dicitur operationem indicare modum essendi, in hoc sensu est verum, quod scilicet non possit esse absolutè dignior, quàm ipsum suum principium, sed non est necesse, ut sequatur conditionem objecti acti, utque sit immortalis, si objectum sit immortale: aliàs deberet esse à se, cum noscat ens à se. Imò ex dicto principio sequitur Angelos defectibiles esse, cum ipsa illorum operatio deficiat.

Advertit etiam Arriaga hoc Argumentum multum probare, & oppositum: multum quidem, quia si incorruptibilitas Angelorum comparatur cum rotunditate in circulo, sicut nec divinitus rotunditas potest separari à circulo; ita nec divinitus annihilari Angelus. Quod autem oppositum probet dicta ratio inde deducitur. Quia quamvis rotunditas non possit separari à circulo, tamen cum sua rotunditate destrui potest, ergo idem de Angelis dicendum.

2. RATIO ex eodem S. Thomæ proponitur ab Arriaga hic n. 26. Res quæ caret contrario, & habet causas, semper eodem modo applicatas, & potentes se conservare, semper necessario conservabitur: Idem enim manens idè, semper aptum est facere idem. Sed Angelus non habet contrarium, & Deum à quo producit, semper habet æque applicatum ad conservandum; Ergo æqualiter semper conservabitur.

RESPONDERI potest 1. Negando universaliter Majorem. Quia in primis dantur qualitates materiales, non habentes contrarium, & quæ à Deo solo conservantur, & tamen desinunt, tales sunt species audibiles, sonus, &c. In spiritualibus etiam negant aliqui species spirituales semper retineri. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Nam quamvis sonus per oppositionem diversæ formæ quæ sit non sonus, non habeat contrarium; tamen propter bonum universi deposcit interire: Si enim omnes soni conservarentur, officerent distinctè auditivæ: habet etiam sonus oppositionem cum specie intra idem genus, nempe cum sono minori; sonus enim major ita superat minorem, ut non possit audiri, & vicissim potest superari à majori adhuc & majori; nihil autem simile potest dici de Angelis. Itaque aliter

RESPONDETUR 2. Majorem scilicet esse veram, si ipsum objectum conservandum dicat intrinsicam exigentiam ad conservari; & ita vivens conservatur propter exigentes id dispositiones, illis autem deficientibus, non conservatur: Difficultas autem est: An Angeli dicantur exigentiam ad semper conservari? Quod autem

id dicant per nostras rationes commodius suadet. Quod autem adfertur, spirituales species deponere non nisi determinatam durationem, id melior Philosophia negat.

3. RATIO. Suarii est hic l. i. c. 9. n. 7. Esse scilicet conforme inclinationi naturali Angeli, ut sit perpetuò.

RESPONDETUR. Si loquamur de appetitu elicitò, hic non probat inannihilabilitatem: quia etiam homines habent appetitum elicitum ne moriantur, nec tamen sequitur de potentiâ ordinariâ, esse indestruibilem hominem. Imò cum Angeli sint rectissimi in suis appetentis, noscendo se non posse ex intrinsicis principis durare semper, nunquam id appetere appetitu elicitò absoluto. Si autem dicatur hunc appetitum esse innatum, probandum prius foret non dicere Angelos intrinsicam determinationem durationis. Unde causa naturalis illorum conservationem impediens, esset, determinatæ durationis exigentia.

Et hæc circa examen Rationum. Sit

DIFFICULTAS I.

An Angelus sit inannihilabilis ex gratia per potentiam ordinariam?

VIdimus Angelos non esse per potentiam ordinariam annihilabiles, restat discutere, hæc inannihilabilitas, estne illis per naturam debita, an verò ex gratia? Potest in præfenti esse quæstio de re, & de voce. De re erit, si quis dicat non esse in Angelis exigentiam, ne unquam corrumpantur, sed habere id mero favore; De voce erit quæstio, si dicas in Angelis non reperiri prædicatum obnoxium corruptioni: quia tamen de absolutâ potentiâ possunt annihilari, debetne dici inannihilabiles per gratiam?

DICENDUM est; Angelos per naturam esse incorruptibiles, & non per gratiam. Est contra Valq. d. 182. c. 2. Martinon d. 36. S. 6. Pro nostra Conclusionem est citatus Suarez. Arriaga d. 2. S. 2. Joan. à S. Thom. d. 20. art. 4. & alii.

Pro Conclusionem restituentur non nisi communes rationes.

PROBARI solet 1. Auctoritate Lateranensis sub Leone X. Sess. 8. ubi definitur. *Animam rationalem non solum verè per se & essentialiter humani corporis formam existere, verum & immortalem esse.* Ly autem per se & essentialiter indubiè significat, naturale hoc esse Animæ: quis enim diceret, quod per gratiam hoc habeat anima, quod sit informativa corporis? Ly autem verum & connectit illud per se & essentialiter etiam cum anima. Hinc formatur Enthymema; Anima ex Conc. Lateran. per naturam est immortalis. Ergo multò magis Angeli.

RESPONDET Martinon cit. n. 52. Concil. tantum definit, Animam esse per se & essentialiter immortalem, comparative ad causas secundas;

das: quod dicit se colligere ex duobus, in primis quia Concil. utitur Auctoritate Evang. illud autem significat à causis secundis, non posse in terminam. Deinde quia Concil. dicit, quod oppositum sit unum ex pernicioso erroribus, non est autem perniciosus error dicere, quod perseverent continuo beneficio Dei.

CONTRA est. Concedo uti Concil. Auctoritate Evang. sed nego quod ex illo loco, non eruat animam per naturam, esse incorruptibilem; hoc enim significant illi termini, per se & essentialiter. Et si Concil. dixisset, Animam rationalem esse per naturam non solum humani corporis formam, sed etiam immortalem, dicitur esse incorruptibilem per naturam competere illi immortalitati. Ergo etiam cum dicat per se & essentialiter convenire illi immortalitati, concludet idem: quia ly essentialiter plus adhuc sonat, quam si positum fuisset ly naturaliter: quia quando aliquid dicitur naturaliter non posse fieri, adhuc recursus est ad supernaturalem actionem, sed si dicatur essentialiter id esse, non datur jam evadendi locus. Tum quia, negare quod Angelus non exigit incorruptionem, videtur contravenire huic, ex gratia est illi incorruptio, & tamen prius illud, concedunt oppositi.

PROBARI solet secundò. Non implicat Contradictionem res, quæ exigit naturaliter esse perpetuò, ita ut triplex sit rerum varietas, quædam quæ naturaliter existunt sed non permanentes, alia permanentes sed defectibiles, alia permanentes sed indefectibiles: tales autem Angelos esse suadet locutio Lateran. idem tribuens animæ.

RESPONDET. Martinon, quod si daretur talis creatura deberet esse aliqua alia non Angelus deberet enim esse excellenter perfecta: ex eo enim colligitur naturam Divinam & ejus personalitates esse perfectissimas, quia existunt absoluta necessitate, post illam verò nequit eminentior concipi creatura necessitas existendi quam in ente naturaliter incorruptibili. Porro Angeli non sunt tantæ perfectionis: dicitur enim Ps. 8. v. 6. quod illis paulo non nisi minus minorati sint homines.

CONTRA est. Tum, quia necessitas existendi posita in Deo, idè arguit summam perfectionem, quia est fundata in a seitate, quam quia non haberet creatura, sit ut non deberet esse perfectissima. Tum, quia posset illi creaturæ tribui formalitas perfectissimæ in linea durationis, non verò in linea absolute entis. Hinc talem perfectionem etiam corporibus & ipsis cælis tribuere possumus. Tum quia, quamvis dicantur Angeli, non nisi paulò superiores hominibus, id non probat quod naturaliter sint annihilabiles, cum ipsa anima petat etiam non annihilari, in hoc minorata, quia non exigit perpetu-

um exercitium ejus actus, ad quem ordinatur, qui est informare corpus, vel etiam in hoc minorata, quia dicit ordinem ad corpus. Quamquam fortassis hæc minoratio stat in restrictione intelligendi: pauciora enim Angelis intelligimus.

PROBARI solet 3. ex Suar. Igni connaturali est calefacere passum, quamvis indigeat influxu Dei, qui libere exercetur: Ergo etiam naturale erit Angelo semper existere, licet indigeat concursu Dei qui libere exercetur: sufficit enim utrobique quod ille concursus, sit connaturaliter debitus.

RESPONDET Vafq. Disparitatem esse, quia ignis habet vim & potentiam producendi calorem, ferturque quasi impetu ad talem effectum, ita ut si ei negaretur concursus, violentum id illi esset; at natura spiritalis, ita existit Deo producente, & conservante, ut ipsa non habeat vim ullam, quæ cum Dei concursu seipsam conservet, nec habet inclinationem naturalem, per modum potentie, ad existendum, cum ipsa non distinguatur à sua existentia. Ex eo verò quod non distinguatur in Angelis esse ab essentia, non sequitur illorum incorruptibilitas: quia corruptibilitas tota stat in hoc, quod hæc essentia quæ aliquando existit, nutu Dei conservetur.

CONTRA est. Tum, quia concedo Angelum non habere vim quasi effectivam conservandi seipsum, habet tamen prædicata exigitiva non annihilari, cur ergo hæc non fundabunt naturalem incorruptibilitatem in Angelis? sicut prædicata exigitiva in igne, ut ponatur ab illo calefactio, fundant ut illi sit naturale calefacere. Tum, quia vel habet Angelus prædicata quæ magis exigant conservari quam sonus, species audibiles, &c. vel non habet: Si non habet, ergo conservari illius, ita est illi supernaturale, sicut sono si servaretur semper: Si autem habet Angelus talia prædicata. Ergo naturale illi est conservari: quia secundum illius prædicata exigitiva: hæc enim idem sunt. Tum, quia nego ex eo nos assumere naturam suam Angelos esse incorruptibiles, quia existentia illorum identificatur essentia eorundem. Nego item corruptibilitatem Angelorum stare in hoc quod existentia illorum nutu Dei servetur: hoc enim servari nutu Dei dividitur in membra, h. e. servari secundum exigentiam prædicatorum, & in servari contra exigentiam prædicatorum: primum illud debetur Angelis, & arguit naturalem conservationem.

Accipit hanc paritatem positam in argumento Cyrillus l. 8. Thes. c. 2.

PROBARI solet 4. quo etiam Argumento utitur Arriaga Disp. 2. S. 4. si esset naturale corrumpi Angelo, idè esset: quia habet naturalem non repugnantiam, & capacitatem passivam ad corrumpi. Sed hæc Ratio non convincit, alias ex eo

ex eo, quia lapis habet naturalem capacitatem ad patiendum motum sursum, motus ille erit illi naturalis.

PROBATUR 5. Vel habet Angelus prædicata intrinseca, quæ poscunt à Deo ut illum annihilent, vel non habet. Si habet, quænam sunt illa? & si illa habet, qui est distinctus, ab iis, quæ cum conservantur immediatè à Deo, nihilominus de lege ordinaria corrumpuntur. Si autem non habet talia prædicata, quæ poscant à Deo ut illum annihilent: Ergo habet prædicata, quæ poscunt ne annihilentur: nam illud, non poscunt, fundatur in aliquo positivo: ad eum modum; quia non poscit homo, ut sit, Leo, poscit, ne sit Leo. Quod si poscit Angelus ne annihilentur, naturale erit illi non annihilari: hæc enim idem sunt. Neque hoc erit argumentari à sensu negativo ad infinitatem; sed ostendere positivum prædicatum, in quo negatio illa fundetur, quod positivum prædicatum, intelligitur, per illud poscere non annihilari.

IDEM INTENTUM aliter probat Esparza q. 3. art. 2. Quia scilicet Angelus ex natura rei habet potestatem peccandi lethaliter, peccato autem lethali æternitas pœnarum debetur. *Sed hæc ratio*

NON CONVINCIT, quia ex natura rei Angelo non debentur vires supernaturales gratiæ, sine quibus si peccetur, ad maximum non committetur peccatum mortale cui debetur æternitas pœnarum, imò nescimus demonstrationem, quod debeatur etiam mortali. Quando autem dicit, quod ad puram torturam haberet Angelus appetitum ad sui conservationem: id non convincit, quia non est tortura noscere sibi aliquid non dandum, quod sibi nullo modo debetur, & ad quod nullum ordinem dicit: sicut non est tortura homini, quod non sit lucidus ut sol. Hinc non esset tortura Angelo si non esset duraturus, si non probas aliunde id illum exigere, imò negabitur habere illum appetitum ad perpetuam durationem.

OBJICIT I. Vasq. ab Auctoritate Bonav. & Richardi.

Sed illi oppositum sentiunt: Nam agnoscunt immutabilitatem, quam vocant incorruptibilitatem, & hanc dicunt esse in aliquibus rebus per naturam, ut in Angelis.

Adducit etiam Auctoritatem Justini L. qq. q. 13. & Damasc. L. 2. de Fide c. 3. *Immortalis inquit est Angelus non natura sed gratia.*

RESPONDETUR. Negare PP. immortalitatem Angelis, ut significant de absolutâ potentia illos annihilari posse: sed non intelligunt nomine gratiæ, collationem alicujus non exigiti ab Angelis, quo etiam modo explicari debet Auctoritas Epistolæ Sophronii.

INSTAT I. Martinon n. 50. Creatio ex sensu Patrum vocatur gratia, quia nullis ex parte nostra meritis præcedentibus, factum est, ut

crearemur: Ergo & Angelis immortalitas erit ex gratia: quia ex gratuita Dei bonitate.

RESPONDETUR. In primis concedendo intervenire illic gratuitam bonitatem hoc sensu: quia oppositum posset fieri. Sed non hoc sensu, quasi hoc non sit exitum ab iisdem. Deinde multi salvant rationem gratuiti per hoc, quia productio illorum fuit gratuita; conservatio autem est idem cum productione. Denique Disparitas adferri posset; quia ut crearentur nulla fuit in iis exigentia, quæ datur ut conserventur.

INSTAT 2. Idem impugnando secundam responsum immediatè allatam; Nemo dicit ignem calefacere per gratiam, licet prima illius productio fuerit ex gratia. Ergo nec conservatio Angeli erit ex gratia, ex eo, quia illius productio, fuit ex gratia.

RESPONDETUR. In aliquibus quæ supponunt non nisi pro primo suo fieri gratiam, nihilominus etiam continuatio ad gratiam reducit. Et ita dignitas senatoria ad vitalitiam, est gratia Regis, quamvis de ordinaria lege, teneatur Princeps servare Senatorem, in illâ gratiâ. Interdum etiam gratia primò facta, non transfundit denominationem gratiæ in conservationem ejusdem esse: Sic v. g. si aliquis Episcopus ex gratia extra tempora aliquem initiet, facit illi gratiam, neque tamen conservatio status illius sacri, vocatur postea gratia Episcopi. Quando autem conservatio debeat appellari gratia, pendet ex usu & usurpatione humanâ, quæ non accessit ad dicendum ex gratiâ esse Dei, quod ignis calefaciat; licet ad gratiam revocetur, quod sol oriatur super bonos & malos, qui etiam usus accessit, ut dicatur conservatio Angelorum in sensu explicato, esse ex gratia.

OBJICIT 2. Vasq. Res omnes possibiles suapte naturâ sunt objecta Divinæ omnipotentia, non ex eo, quod sint possibiles fieri ab omnipotentia, sed ideò possunt fieri ab omnipotentia, quia sunt possibiles. Ergo etiam eodem modo philosophandum est de corruptibilitate, nempe quamcunque rem, ex se ipsa, secundum rem, potentiam habere ut non sit.

RESPONDETUR. Eodem modo philosophandum esse de corruptibilitate per ordinem ad potentiam absolutam, ac philosophamur de possibilitate, scilicet dicendo non ideò de potentia absolutâ posse annihilari Angelum, quia Deus habet potentiam; sed habere potentiam, quia potest annihilari. De corruptibilitate autem per ordinem ad potentiam ordinariâ aliter discurrendum: quia nec creatura dicit hunc ordinem ad sui annihilationem, nec potentia Divina ordinariâ, dicit ordinem ad annihilare.

Quod autem addit in decursu Vasq. Quamvis dicant non repugnantiam possibilia ut producantur, nihilominus illis non produci, non est violentum; hinc similiter non erit violentum & innatu-

immaturale, corrumpi Angelis. Id etiam non convincit, quia possibilia non habent prædicatum exigivum suæ productionis, sed nonnisi permissivum, ut ita dicam; exiunt autem Angeli ne corrumpantur, & si concedatur exigentia ad produci possibilibus, id erit nonnisi per rationem: unde illa exigentia antecederet ad existentiam, non erit in statu actuali, cum tamen violentia, sit existentium; è contra autem exigentia Angeli ne annihilentur, est actualis, & in statu existentiae deducta, adeoque capax, ut dicatur illi non esse hoc naturale.

OBJICIUNT 3. Aliqui apud Martinon n. 43. ut aliquid naturæ suæ immortale dicatur, requirunt, non modò ut possent, sed etiam ut debeant, non mori: Tale debitum non est in Angelis; quia tale debitum est vis quædam ad arcentiam mortem; hanc non habent Angeli: quia seiplos non conservant, sed à solo Deo conservantur.

RESPONDETUR. Vim illam servandi, non habere quidem Angelos, quæ sit coeffectiva conservationis: sicut enim non efficiunt sui productionem, ita nec sui conservationem: habent tamen vim h. e. exigentiam prædicatorum.

INSTABIS. Non datur exigentia in creatura durationis æternæ à parte ante. Ergo nec à parte post.

RESPONDETUR. Qui non teneret possibilitatem creaturæ ab æterno permanentis, disparitatem facile adferret. Deinde est Argumentum à faciliore ad difficilius, difficilius autem est durare etiam à parte ante. Adde non ostendi, quodnam sit prædicatum exigivum durationis æternæ à parte ante; potest a item tale prædicatum ostendi ad durationem æternam à parte post per rationes supra pro Conclusionem allatas. Sed quid si aliquis dubitaret de Antecedenti: neque enim adhuc illa creatura esset à se, nec inferret necessitatem suæ positionis à Deo talem, cui per absolutam potentiam resistere Deus non possit; & quod de facto illi restiterit. Nec inde sequeretur factam violentiam alicui creaturæ: nam violentia ut supra diximus, non firmi existenti. Inclinat Martinon ad possibilitatem talis creaturæ; quod autem negatio creationis illius non sit violentia, sic explicat; quemadmodum Deus alia quædam propter fines bonos non constituit in statu naturali, sed contra ipsorum exigentiam, cuiusmodi est quod omnes terræ partes extimæ, non æque distant à centro: sic etiam potuit Deus non obsequi exigentiæ propter suos fines ne poneretur illa creatura.

Exigentia illa ad conservari, stans cum ipsa actuali conservatione, importat actum primum ad conservari, non quidem distinctum realiter, distinctum tamen ratione: quia in illo instanti durationis, possumus adhuc parti duo instantia considerabilitatis, in primo exigi ab essentia

Angeli ut conservetur, in secundo respondere illi exigentiæ Deum. Et licet in eodem instanti non possit aliquid habere actum primum distinctum realiter à duratione, quia aliàs idem seipso esset prius & posterius, prius ratione actus primi, posterius ratione ipsiusmet durationis, seu actus secundi physici; potest tamè aliquid in eodem instanti, esse prius duratione per considerabilitatem: ad eum modum quo in Divinis exigit filius, ut persistatur in eius generatione, quæ exigentia, simul est, cum illius expletionem.

DIFFICULTAS II.

Possibilisne Angelus essentialiter inannihilabilis?

POSSIBILEM esse creaturam essentialiter inan. nihilabilem docuit Arr. D. 15. Met. S. 2. n. 64. & hic D. 2. n. 6. eandem retractat. Favet Mart. D. 6. de Deo n. 34. Negat Suar. hic L. 1. c. 9. n. 5. Vasq. hic t. p. d. 182. c. 2. n. 8.

DICENDUM est. *Implicare Angelum imò quancunque creaturam essentialiter inannihilabilem, seu quam Deus ne de absolutâ quidem potentiâ annihilare possit.*

PROBATUR I. Talis creatura & conservaretur & non conservaretur à Deo: hoc implicat contradictionem: Ergo. Quod talis creatura sit conservanda à Deo, probatione non indiget; nam hoc concedunt Oppositi cum Arriaga. Deposcit etiam hoc Auctoritas Aug. L. 4. de Gen. ad lit. c. 12. & L. 5. c. 20. Nazianz. orat. 2. de Theol. q. 36. Ansel. Monologii c. 12. qui ita loquitur; *Sicut nihil factum est nisi per creatricem præsentem essentiam; ita nihil vigeat, nisi per ejus servatricem potentiam.* Unde sicut implicat in alio rerum ordine esse aliquid, quod non sit Deus, & tamen non esse creatum, ita si vis Auctoritatis spectetur implicabit etiam in alio rerum ordine, non conservari aliquid à Deo. Gregor. 16. Moral. c. 18. *Cuncta, inquit, quippe ex nihilo facta sunt, eorumque essentia rursus ad nihilum tenderet, nisi eam Auctor omnium, regiminis manu teneret.* Et hoc ipsum, ulterius sic probat Ratio. Quia si aliqua creatura non conservaretur à Deo in genere durationis & conservationis, æq; esset independens & à se, sicut ipsemet Deus; in nulla autem formalitate est simpliciter independens, & à se, creatura. Quod autem non sit conservanda à Deo illa creatura, sic probatur; Conservatio quæ est essentialiter frustrâ non datur, ut supra etiam probatum est in simili, sed conservatio creaturæ inannihilabilis, esset essentialiter frustra; quod probatur, si aliquid de se esset necessarium in existendo, & ponendo se extra nihilum, illius productio ab alio esset essentialiter frustra & inimaginabilis. Hinc Deus quia est ens necessarium in existendo, non indiget ab alio & non potest produci: Ergo etiam quod est necessarium in permanendo, & essentialiter

tialiter inannihilabile, illius conservatio esset essentialiter frustra. Pone enim v.g. Deum non conservare illam creaturam vel annihilabitur illa creatura, vel non? Si annihilabitur; Ergo non est essentialiter inannihilabilis: Si non annihilabitur, Ergo si illam conservet, si non conservet Deus, ad nihilum conducit. Illustrari hoc potest Sic. Finge Deum nolle ut Petrus sit Animal rationale, adhuc Petrus erit homo: quia hoc est de intrinseca ratione Petri: Ergo etiam si inannihilabilis est de intrinseca ratione illius creaturæ, si illam velit si non velit conservare Deus, durabit semper.

Quod autem adducit Arriaga Patrem æternum & producere Filium, & manere in ejus productione, nec posse cessare liberè, etiam de potentia absoluta, ab eâ continuata productione, seu conservatione; in præsentem non convincit: quia in primis ex eo non est essentialiter frustra illa generatio, quia si per impossibile cessaret ab illa Pater, desineret esse Filius; simile autem in præsentem non dicitur. Idque ulterius ex eo: quia cum illa Generatio dicat quid intrinsecum Deo, si cessaret, hoc ipso Deus mutaretur & cessaret: quo ergo titulo Deus est immutabilis, eodem titulo semper filium generat; non mutaretur autem si non conservaret, cum probari non possit (imò oppositum evincitur) quod aliquando conservetur, illa creatura. Rursus cum illa generatio perficiatur dictione, quæ dictio est realiter ipsa intellectio communis, adeoque natura Divina, sicut ergo natura Divina desinere non potest; ita nec potest desinere dictio: tale autem, nullum ostenditur absurdum, posito quod illa creatura sit essentialiter inannihilabilis, quantumvis dicatur illa non conservari à Deo. Quod ipsum sic ulterius illustratur, quia etiam illa conservatio, esset essentialiter frustra, si non esset intrinseca & immanens Deo; & hoc excusat, cur non sit frustra, quia immanens Deo, mutari non possunt: Quia autem illa conservatio non esset immanens Deo, & ex altera parte est de se inannihilabilis illa creatura, hinc non habet titulum, ratione cujus illa conservatio, non esset essentialiter frustra. Nec absurdum est, imò conforme rationi, Deo intrinseca & immanentia, non esse dependentia, à Deo, nec sub di dominio illius, absurdum autem est dicere aliquam creaturam, in aliqua ratione, esse independentem à Deo.

PROBATUR 2. Illa creatura cum sua inannihilabilitate essentiali, & non læderet dominium Dei, & læderet: non læderet quidem, quia nulla creatura est possibilis, quæ sit opposita & evacuans perfectionem Divinam: læderet autem ut probatur, quia si non læderet, idem non læderet, quia scil. non nisi ex suppositione consequenti ad id teneretur, quod illam videlicet Deus vellet producere, sciens de tali ejus prædicato: sed falsum est illam creaturam non nisi

ex suppositione consequenti esse inannihilabilem: quod ipsum probatur; Quando Deus liberè decernit ut existat Petrus, non ex suppositione consequenti, ligatur ut ille sit Animal rationale: quia scil. id deponit ex intrinsecis suis principiis; Ergo etiam quando Deus liberè decernit ut existat inannihilabilis essentialiter creatura, non ex suppositione consequenti ligabitur Deus, ut sit inannihilabilis essentialiter; licet ergo illic sit ligatio Divina non nisi ex suppositione consequenti de ipsa primâ existentia, quia poterat Deus non facere decretum de hac existentia; sed non potest non facere decretum, ne sit inannihilabilis essentialiter, adeoque non ex suppositione consequenti est inannihilabilis.

PROBATUR 3. Etiam Auctoritate S. Script. nam Sap. II. dicitur. *Quomodo autem posset aliquid permanere, nisi tu voluisses, aut quod à te vocatum non esset, conservaretur.* Ex quo loco sic arguitur. Illa creatura vel ideò conservaretur, quia Deus illam vellet conservari, vel non ideò conservaretur; Si non ideò, ergo contradicis Scripturæ: Si ideò, ergo liberè conservatur: Ly enim volo in Script. supponit pro liberè. Si liberè conservatur, ergo potest non conservari; Ergo & annihilari, ergo nec est essentialiter inannihilabilis. Quod si hunc locum interpreteris de solis præsentis ordinis creaturis, aut alio modo, arbitrarie, non accipies Script. ut sonat.

OBJICITUR 1. Ex Arriaga hic D. 2. n. 4. Non implicat duratio quæ se extendat ad tempus indivisibile, vel ad aliquot dies, vel in æternum, de cujus essentia sit tot diebus, vel æternum durare.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum supponere, quod duratio sit, quid distinctum à te durante, quod falsum est. Sed quidquid sit de hoc, Negandum est Antecedens propter allatas rationes; possibile tamen est ut ex libero Decreto Dei, non ligativo absolute illius potentia possit esse tanta vel tanta duratio. Casu autem quo ad significandum, & complendum sum decretum, quo vult Deus nunquam annihilare Angelos, produceret qualitatem aliquam, illa non nisi ex suppositione esset inannihilabilis; quia esset conformis & proportionata ipsimet decreto, quod ipsum ex suppositione non nisi inannihilabilitatem infert. Et sicut ex suppositione quod Deus velit esse amicus creaturæ, quoadusque ipsa non peccet, dat qualitatem gratiæ, quæ inamissibilitatem dicit, quoadusque creatura non peccet, idque eo titulo, quia complementum debet esse proportionatum ipsi actui, ita & illa qualitas, ut proportionetur decreto, debet esse non nisi ex suppositione inannihilabilis.

OBJICITUR 2. Non est contra dominium Dei, licet necessitetur, ut Petrus sit non nisi Animal rationale; Ergo etiam non erit contra dominium

minium Dei creatura essentialiter inannihilabilis.

RESPONDETUR. Negando Conf. quia quando Deus produxit Petrum, habet illum ita subditum, ut possit illum in tali statu ponere, in quo ita se habeat in ratione physica, ac si nullo modo exigeret esse animal rationale. Nam dum non existit, habet se, ac si non esset animal rationale. Ex quo ulterius habet Deus ut dicatur illi subdi Petrus, & pendere à dominio illius. Quod quia non posset Deus facere respectu creaturæ essentialiter inannihilabilis, fit ut illa non dicatur subdi Deo. Deinde exigentia illa est pro statu metaphysico & intentionali, circa quem minus Deus potest: nam possumus ponere in statu metaphysico rationale sine risibili; circa quod minus Deus potest: nam illud à parte non ponere non potest. Creatura autem essentialiter inannihilabilis, non esset jam pro solo nonnisi statu metaphysico, sed etiam pro statu physico, qui absolute Deo subdi potest.

Denique exigentia illa Petri, ut sit animal rationale, si spectetur independentem à nostris conceptibus, fundatur in ipsa existentia: extra enim existentiam, non est illa exigentia nisi intentionalis. Quod si illa exigentia fundata est in ipsa existentia, sicut ipsa existentia, est Deo subdita ex consequenti, etiam fundata in illa circumstantia subdi, sequique, tanquam accessoria, conditionem principalis. Quia verò nihil simile ostendi posset in creatura essentialiter inannihilabili, fit, ut illa debeat dici simpliciter non subdita Deo.

INSTAT I. Qui dicit unum actum intellectus aut voluntatis posse videre aut amare plura & g. objecta: Item unam speciem Angelicam, posse representare multa objecta, &c. non minuit dominium Dei, etiam si inde sequatur non posse Deum facere, ut illa eadem cognitio, eadem species, sit nonnisi unius objecti: Ergo etiam & inannihilabilitas illius creaturæ, non erit contra dominium Dei.

RESPONDETUR. Negando Conseq. propter disparitatem allatam: quia scilicet potest Deus illum speciem, illam cognitionem, &c. ponere in eo statu, in quo ita se habeat, ac si illam exigentiam non haberet; non posset autem Deus ita facere cum creatura essentialiter inannihilabili. Deinde quia illa notitia & species in conservari penderent à Deo, secus illa creatura.

INSTATIS 2. Dominium Dei in creaturas, non est ita absolutum, ut nihil sit imaginabile, quod non possit Deus circa quamlibet ex illis facere: alias deberemus semper dicere, quæcunque nobis occurrerint esse possibilia, & quod Deus hominem possit facere lapidem: quia est absolutus Dominus.

RESPONDETUR. Quamvis Deus non possit facere ut homo sit lapis, salvabitur ejus dominium propter dicta supra. Et licet non debeat

mus imaginari dominium Dei tale, ut nihil sit quod non possit facere, debemus tamen imaginari tale, ut etiam secundum illud quod Deus non potest in creaturis facere, secundum inquam illud, sit subditum, ratione ipsius existentia, quam subdicionem non haberet creatura, essentialiter inannihilabilis. Sic si Rex aliquis Principem non possit punire, nisi ablata dignitate, id non derogat dominio Regis; sed si punire non possit, nec auferre dignitatem, in qua impunibilitas exercita fundabatur, minuetur dominium Regis. Sic etiam, quia illa impotentia ne homo fiat à Deo lapis, fundatur prout est actu exercita in ipso existere; cum illud existere sit Deo subditum, bene salvabitur adhuc dominium Dei. Quia autem existentia creaturæ essentialiter inannihilabilis Deo non esset subdita, fit ut non salvet dominium Dei.

OBJICITUR 3. Ex Martin. d. 6. n. 34. Potuit Deus cum humano intellectu producere actum supernaturalem, asserentem de seipso quod sit totæ eternitati coexistens adæquatè, illi repugnabit falsitas ab intrinseco, alias concurreret Deus specialiter ad actum supernaturalem, qui falsus esset; falsi autem Deus non potest esse specialis auctor.

RESPONDETUR. Concedit quidem Oviedo Controv. 1. Animastica p. 1. Posse dari actum supernaturalem falsum, de quo alias. Ceterum Argumentum non convincit: Ratio, quia ille actus diceret se perpetuò duraturum, involvendo tacitam conditionem: Si scilicet oppositum Deus non voluerit. De quo etiam dictum in materia de Visione.

QUÆSTIO IV.

De Prædicatis distinctivis Angelorum inter se.

PER Scripturam constat Angelorum multitudinem maximam esse: quia exprimitur per numerum, distinctè à nobis non conceptibilem; Ut cum dicitur; *Multa millium ministrabant, & decies millies centena millia assidebant ei.* Unde auctori, intulerunt plures esse Angelos omnibus arenis, foliis, guttis, &c. sed immeritò. Quia hujus talis admissim faciendæ comparationis nullum in patribus fundamentum: Sed id habet fundamentum, esse illos plures hominibus & speciebus materialium: Ratio, quia docent PP. nonnisi ex infimo ordine infimæ Hierarchiæ, Angelos nostræ custodiæ deputari, & singulis speciebus singulos. Sed hoc ipsum adhuc dicit esse obscurum Vasq. D. 180. c. 3. additque in fine, unde constare nobis posset, eundem Angelum, in custodiam multorum hominum, iterum atque iterum non delegari? Dari Angelos singulis hominibus singulos docent Origines, Basil. Niss. Theod. Hieron. dubitat tamen Magister in 2. dist. 2. Omnes apud Vasq. d. 245.

d. 245. Sed nonnisi post natiuitatem hanc deputationem fieri voluit Hieron. Nam ante natiuitatem est veluti pars maris, ac proinde sub eiusdem Angeli curam cadit ex S. Th. q. 64. a. 5.

Singulis individuis specierum dari singulos Angelos docuit Aug. l. 83. quæst. q. 74. sed dari nonnisi singulis speciebus, plures tenent. Imò aliqui videntur significare septem spiritibus ante Deum stantibus omnium specierum gubernium deberi. Quia verò vocatur Angelus Petri Act. 12. & 18. Matth. loquens Scriptura de pluribus parvulis simul loquitur de pluribus Angelis. *Angeli inquit eorum vident faciem Patris.* Unde concluditur, singulos Angelos singulis hominibus dari. Dari illos etiam Gentilibus suadent locutiones PP. qui dicunt illos dari singulis hominibus, non verò singulis tantum Christianis. Sed dubium est, An etiam dentur singulis hominibus singuli dæmones, ut tentent. Dari docuit Orig. & Nissenus apud cit. Vasq.

Circa hanc multitudinem Angelorum unum opponitur. Homines electi debent occupare sedes Angelorum malorum ut docet Aug. Beda, Ansel. apud Vasq. d. 180. Rursus, electi sunt pauciores reprobis; ergo iam soli electi pares erunt numero reprobis Angelis. Rursus, magis excedunt electos reprobi quam tertia parte; Ergo, si electi tertiam partem exæquant Angelorum, rota multitudo hominum longè magis excedet. Ant. probatur ex Apoc. 12. Ubi Draco detrahit suam caudam tertiam partem stellarum.

RESPONDETUR. Si ad figuras veniatur; Homo significatur ove perditâ una, Angeli significantur per numerum 99. multò ergo erunt plures hominibus. Draco non significat decipiens Angelos, sed doctos deceptos à dæmone, ut voluit Lyranus, Richardus, Beda. Deinde non constat quòd unus homo plurium Angelorum sedes non sit occupaturus.

DIFFICULTAS I.

Essentialenè Angelis nonnisi specie distingu.

Quod possint Angeli solo numero differre, Ordinariè docent Nostri cum Suar. hic c. 15. contra Thomistas. Decisio huius difficultatis vult decisionem huius propositionis: An sit possibilis creatura immultiplicabilis numero, cui scil. essentialè sit non habere sibi simile individuum? In hac universalitate tractat hanc quæstionem Suar. D. 5. Met. à n. 23. tenetque negativam cum Molina, accessit Vasq. d. 181. Valent. T. 1. d. 4. q. 1. p. 3. Et post illum Deubalis l. p. q. 50. a. 4. q. 1. Possibilitatem talis creaturæ post Thomistas docuit Noster Franc. Lugo de Angelis d. 2. c. 3.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta pro possibilitate creaturæ essentialiter individua.

PRIMUM ARGUMENTUM est Prioris Laurentii Pikarski, quòd procedit potius de Angelis. Impossibile est multiplicari naturam se ipsa individua, Angelica natura est huiusmodi. Ergo. Maj. prob. Tum quia, non aliam ob causam, natura Divina est immultiplicabilis numero, nisi quia se ipsa individua est. Tum, quia individuari naturam seipsa idem est, ac illam in suo essentiali conceptu involvere immultiplicabilitatem; hinc si multiplicaretur, & esset seipsa individua ut supponitur; & non esset, quia multiplicaretur. Min. principalis prob. Quia sicut modum essendi ex omnibus quicunque naturæ creatæ non repugnant, tribuimus Angelis optimū, sic & modum unitatis; optimus autem modus individuationis, est esse seipso individuum. Quod ipsum quoad Maj. prob. nam quemadmodum unitas, sequitur ad esse, sic & modus unitatis, sequi debet ordinem & modum essendi. Ergo & perfectissimum modum essendi creaturæ, individuatō perfectissima creatura. Quod autè talis modus unitatis sit optimus, prob. quia reperitur in Deo. Quòd autem ille non repugnet Angelis, prob. quia absolute non implicat contradictionem creaturæ seipsa individua.

RESPONDETUR pluribus modis huic Argumento.

PRIMUS MODUS est. Quia hoc Argumentum non est demonstratio: Ultimò enim sistit in hoc, creaturæ seipsa individua non implicat; medius autem terminus non implicat, non est demonstrativus.

SECUNDUS MODUS est. Quia videtur hoc Argumentum probare multum, assumendo hunc medium terminum, modus essendi genericus perfectissimus tribuitur Angelis. Ergo & tribui debet individuatō perfectissima. Intentum prob. quia scil. deberet probare, quòd sicut Angelis tribuitur modus essendi genericus perfectissimus, sic etiam tribui debeat quoad speciem, modus essendi perfectissimus, quia etiam modus speciei sequitur modum ipsius generis; & tamen Angelis non tribuitur modus essendi specificus perfectissimus, aliàs omnes deberent esse ejusdem speciei, adeoque individualiter differentes, vel ad minimum æqualis speciei, quam tamen æqualitatem, non tenet arguens. Concedo quidem non posse dari speciem perfectissimam Angeli: Concedo esse in eis inæqualitatem specificam, sed Argumentum probat, debere dari speciem perfectissimam, quia datur modus genericus perfectissimus, quem sequitur modus speciei.

TER-

TERTIUS MODUS solvendi idem Argumentum est. Quia intendit probare quòd in Angelis detur ratio Individuationis genericè perfectissima: probat autem dari specificè perfectissimam: quòd ipsum probatur, quia etiam nostra individuatō est individuatō; Angelica etiam individuatō est etiam individuatō: Ergo differentia speciei, tanquam membra dividentia individuationem ut sic.

Ut detur aliquid arguenti, sufficit dicere quòd Angelis quibus debetur modus essendi genericus perfectissimus, etiam debeatur individuatō unitas perfectissima perfectione oriunda à gradu ipsò generico, seu intellectivi; non autem perfectione oriunda, ab aliqua alià specificà individuationis ratione, quamvis illa foret possibilis. Sic v. g. Individuatō Petri, est perfectior individuatione bucephali, sed perfectior non petibilis, ab ipsa specie; quia scilicet individuum speciei humanæ, est perfectius, individuum speciei bucephali. Sic etiam est illic perfectissima individuatō, petibilis ex genere: quia identificatur perfectissimo Angelico generi, quòd est intellectivum, independentè à corpore: & sic ut ad salvandam rationem perfectioris individui quòd est Petrus, præ individuo quòd est Bucephalus, non est necesse ponere aliquam perfectiorem individuationem petibilem de linea individuationis: ita nec in præsentì.

Sed ponamus esse possibile ut detur natura creata essentialiter individua debebuntne esse tales Angeli?

RESPONDETUR quòd non. Tum, quia nullum est fundamentum in PP. tribuendæ talis individuationis in Angelis. Tum quia, quamvis habeant modum essendi genericum perfectissimum, non est necesse, ut habeant individuationem perfectissimam, idque ideo, quia non haberent modum essendi genericum perfectissimum, hoc ipso non essent distincti ab hominibus, adeoque nec Angeli; si autem non haberent perfectissimam individuationem, adhuc poterunt esse distincti ab hominibus, esseque Angeli. Tum, quia dictum est in Philosophia, non dari, nec esse possibilia à parte rei individua generica, sed mediis nonnisi speciebus descendenti individuationem, & ita cum non dentur species perfectissimæ in Angelis, nec debent dari individua rationes perfectissimæ; non possunt enim ad illas descendere, nisi mediis perfectissimis speciebus: quia verò modus essendi genericus non præexigit per aliquam antecedentiam specierum, communicari, poterit bene convenire Angelis modus essendi genericus perfectissimus, licet non competat illis individuatō perfectissima, quæ communicari deberet mediis speciebus perfectissimis. Tum, quia si in ratione individui non ita discurratur, ut fert communis apprehensio, scilicet ut dicatur sola natura Divina esse essentialiter individua & reliquæ mul-

tiplicabiles, dabitur ansa ponendi multiplicationem naturæ determinatam, v. g. ad 10. individua. Et sicut tu immultiplicationem Angelorum refert in naturam talis individuationis, ita & nos naturam determinatæ multiplicationis, referemus, in talem naturam. Et sicut oppositi habent fundamentum ponendæ naturæ essentialiter individua; quia Divina natura est essentialiter individua; ita & nos ponemus naturam determinatè communicabilem, quia etiam natura Divina, nonnisi determinatis personis Divinis communicabilis est. Porro cum hæc natura essentialiter individua, esset perfectissima individuationis, etiam si per impossibile esset possibilis, nondum daretur, sed potius aliqua individuatō, ad pauciora determinata. Quòd ipsum probatur, quia quamvis possibilis esset creatura perfectissima, non diceretur illam in principiis illam tenentium, eandem debere de facto dari: Ita quamvis esset possibilis individuatō essentialis creata, ex eo ipso quia esset perfectissima, non deberet inferri, illam de facto dari, sed potius individuationes non ita multiplicabiles, ut multiplicentur humanæ, ut per defectum tantæ multiplicationis, accedant ad naturam simpliciter individuum Divinam. Tum quia, sicut de ipso complemento universi dicimus illud pendere à placito Creatoris, ita & de individuationibus dicitur: unde ergo constabit illam de facto dari, quamvis sit possibilis?

2. ARGUMENTUM est Thomisticum, quid dicunt individuationem sumi per ordinem ad materiam; Angelus autem est quid immateriale.

RESPONDETUR. Negando hoc principium: quia aliquæ cogitationes nostræ sunt numero distinctæ, & tamen spirituales & immateriales. Aristoteles si alicubi favet, explicandus, quòd materialitas & quantitas sit principium individuationis, magis nonnisi notum.

INSTATI. Joan. à S. Thom. D. 19. art. 3. n. 10. Philosophi lumine naturali cognoverunt dari unum Deum; Ergo ratio id suadens acceptanda est: sed ratio hæc, cur Deus sit unus, erat immaterialitas, & ita Arist. 12. Met. c. 8. t. 49. inquit; *Ipsum verò quid erat esse primum, non habet materiam, cum actus sit, unum ergo tum ratione tum numero.* 5. Met. t. 12. *Etiam inquit numero sunt unum, quorum materia una.*

RESPONDETUR. Legitima ratio, cur Deus sit unus, non est ejus immaterialitas; sed id quod assumimus in prima Parte de Dei Unitate. Prior locus Arist. non plus vult, quam Deum qui est unus esse immaterialem: Secundus ait de principio individuationis magis noto.

INSTAT 2. Idem. Differentiæ individualiter multiplicantes taliter se habent, quòd sine qualibet determinatè sumpta salvetur species, & tamen ipsa divisio substantialis est. Et ita Pe-

trus & Paulus differunt tanquam duæ substantiæ realiter distinctæ, & tamen non specificè diversæ. Ergo oportet pro principio distinctionis accipere aliquid, quod in se substantiale est, & tamen ejus divisio materialiter se habeat ad speciem, hoc autem non est aliud nisi materiale aliquid, quo carent Angeli. Quod Argumentum pluribus dilatat.

RESPONDETUR. Materialitas duplex potest cogitari, primò materialitas involvens aliquid corporeum, hoc carent Angeli: sed nego, quòd illius carentia, fundet negationem multiplicatis individualis. Secundò materialitas sumitur pro eo, quod non facit notabiliter unum ab alio differre, hæc materialitas datur de facto in Angelis; neque enim demonstrabile est omnes Angelos, debere à se nonnisi notabiliter differre. Et hanc materialitatem non destruit negatio illius prioris.

3. ARGUMENTUM est. Quotitur cit. Lugo. Docent Logici distinguendam esse speciem prædicabilem & subijcibilem quibus diversas definitiones adscribunt, supponentes posse unam rationem ab alia separari: Jam autem species subijcibilis, uno etiam individuo est contenta.

RESPONDETUR. Indebitam esse consequentiam ab Intentionalibus & Logicis ad Physica, licet ergo species subijcibilis contenta sit uno individuo, non sequitur, quòd etiam physicè sit contenta: immo ex hoc ipso in contra arguitur; quia nulla est species ita subijcibilis, ut non possit esse prædicabilis, consequenter nulla ita immultiplicata, quin possit multiplicari. Deinde posset admitti divisio individuationis in multiplicabilem & immultiplicabilem, sed conditionata, adeoque non invehens ejus possibilitatem; ad eum modum quo divisio quantitatis in finitam & infinitam, non invehit possibilitatem infiniti.

INSTAT I. De Lugo inter munera differentiarum specificarum unum est, constituere speciem; aliud omnino diversum, prædicari de pluribus. Ergo, videntur supponere, possibilem esse speciem subijcibilem, quæ nullo modo sit prædicabilis.

RESPONDETUR. Diversum est officium Animalis & diversum Rationalis; nunquidne ista duo separari inter se poterunt? & universaliter à diversitate officii in intentionalibus seu Logicis, non est licitum argumentari, ad diversitatem physicam.

INSTAT 2. Idem. Differentiarum Individuarum sunt positivæ & inæqualis perfectionis inter se, illæque ad quidditatem individui non minus pertinent, quam differentiarum specificarum: Cur ergo non poterit Deus creare differentiam aliquam individuum intra genus Angelorum, ita cæteris omnibus inæqualè, ut non minùs differant inter se, quàm duæ differentiarum specificarum?

RESPONDETUR. Si illæ differentiarum indivi-

duæ non minùs different inter se quàm duæ specificæ, hoc ipso non individuum, sed specificam differentiam invehent. Deinde concedo, posse dari tales duas differentias individuales, sed nego inde sequi, alterutram debere esse essentialiter individuum.

Punctum Difficultatis 2.

tis 2.

Adferuntur alia Argumenta pro eodem intento.

PRIMUM ARGUMENTUM est ex Mauro Q. 41. Logica, petitum ex Arist. 12. Metaph. t. 49. qui ut probet non dari plures mundos, ac plures cœlos solo numero diversos, sic argumentatur. Si darentur plures mundi ac plures cœli solo numero diversi, deberent dari plures primi motores talium cœlorum solo numero diversi, sed non possent dari: quod probat. Quæ sunt numero plura, ea materiam habent, at quidditas prima, materiæ est expers, est enī actus; Id ergo quod primum movet, cum sit immobile, unum est & ratione & numero, & id ergo quod semper, continueque movetur unum est solum, unum igitur tantum cœlum est.

RESPONDETUR. Hoc Argum. Aristotelis probat multum: & aliquid contra fidem: probat contra fidem, nempe quòd sint impossibiles plures mundi: hoc enim intendit Arist. ergo debet principium esse falsum quod assumit: politoque quòd Trinitatis personæ numero different non specie, probaret itidem in materia Theologica falsum. Quod autem probet multum ratio est, quia probat posse esse plures cœlos: cum cœli materiam habeant: probat item animas humanas non differre solo numero, quia materiam non habent, vel illas esse materiales. Concedo ergo in præsentī assumsisse hoc principium Arist. nempe quòd quæ sunt numero plura, materiam habeant, sed hoc principium nihil probat, quia inducit in errorem. Rursus dici potest mentem Arist. hanc fuisse, Deus ex necessitate operatus est, & cœlos ab æterno; hinc si darentur rovi cœli, jam non hic sed alius deberet esse Deus illorum productivus; Deus autem est unus, quia & motor cœlorum unus: sed inde non sequitur immultiplicitas rei materiam non habentis. Denique dici potest, quòd nomine materiæ veniat illic potentialitas & exclusivum actus puri, non autem materia physica: Quod veniat potentialitas existendi ratio est, quia nisi ita sumatur, sequerentur absurda jam prædicta. Deinde quia huic termino materia opponit Arist. ly actus, ubi nomine actus non intelligit formam, quæ opponitur materiæ physicæ: neque enim Deus est forma per Arist. sed intelligit actum oppositum potentialitati existendi. Quod si nomine materiæ venit potentialitas

talitas existendi, bene arguit Arist. quod quæ sunt numero plura, habeant materiam seu potentialitatem existendi, quæ Deo repugnat.

2. ARGUMENTUM ejusdem est. Si plures Angeli differrent solo numero, vel essent omnino similes in omnibus prædicatis per se & necessario convenientibus, vel essent dissimiles in aliquo prædicato, per se & necessario convenienter. Primum dici non potest, quia non essent perfecte intelligibiles, ac per se nominabiles, nomine mentali proprio. Secunda Pars prob. quia quæ sunt dissimilia in aliquo prædicato per se &c. eo ipso differunt specie.

RESPONDETUR. Esse illos similes in omnibus prædicatis per se convenientibus; Nego autem exinde sequi, quod non essent perfecte intelligibiles: Sicut unusquisque in se & sibi, non est specie distinctus, est tamen in se & sibi, perfecte intelligibilis; essentque nominabiles nomine mentali proprio uno specifico, licet proprio quidem, sed non individuali. In tractatu etiam arguendi immerito supponit, diversitatem in spiritibus non posse sumi nisi in ordine ad subiectum, vel quod formæ separatæ debeant simul creari in creatione mundi: Nunquid eodem modo, tempore & loco alio, non potest Deus novum Angelum producere?

3. ARGUMENTUM est. Formæ quæ non sunt ordinatæ ad formandum ullum subiectum, quales sunt intelligentiæ, non possunt differre per ordinem ad subiectum, adeoque debent esse dissimiles in ratione formæ, præcendendo ab ordine ad subiectum. Sed omnis dissimilitudo quæ formæ sunt dissimiles in ratione formæ præcendendo ab ordine ad subiectum, est specifica; Ergo in formis separatæ, non potest dari alia dissimilitudo, quam specifica. Min. prob. nam dissimilitudo per quam figuræ differunt in ratione figuræ, præcendendo ab ordine ad subiectum, differunt specie, licet rotunditas auræ & argentea, quia differunt solum in ordine ad subiectum, differunt solo numero.

RESPONDETUR. Inprimis concedendo totum; neque enim Angeli sunt formæ: Argumentum autem procedit de formis. Rursus, Argumentum multum probat; quia probat independentem à subiecto seu materia, non posse dari duos circulos, duo quadrata solo numero distincta, si sint per ordinem ad idem numero subiectum seu materiam; quod falsum est. Unde hoc etiam Argum. est pro nobis, sic illos aptando; Quamvis quadratum & circulus differant specie; hoc tamen non obstante, possunt dari duo quadrata numero distincta; Ergo idem dicendum de Angelis. Ex qua Resolutione directè negatur Minor. Quod autem duas figuras in ratione figuræ sit necesse distinguere specie, oritur ex eo; quia si non essent distinctæ specie, hoc ipso non essent distin-

ctæ in ratione figuræ; loquimur autem de illis tanquam de distinctis in figura: Species enim figurarum, figura est; hinc non differre illas specie, est non differre figuris, adeoque nec esse figuras; non implicat autem ut salvetur ratio veri Angeli, sine distinctione in specie; licet non possit distinctio specifica salvari, sine specie distincta, in ipsismet Angelis: Hocque solum probat Paritas allata. Negatur autem quod implicet, aliter comparari inter se Angelos, nisi ita, ut comparatur figura ad figuram.

4. ARGUMENTUM est. Formæ intellectivæ non ordinatæ ad materiam, non possunt per se differre, nisi in ratione formæ intellectivæ; sed differentiæ in ratione formæ intellectivæ, desumuntur ex diverso modo intelligendi, sicut differentiæ in ratione figuræ, desumuntur ex diverso modo figuræ. Ergo intelligentiæ non possunt per se differre, nisi per differentias ex diverso modo in ratione intelligendi, sed differentiæ desumptæ ex diversis modis intelligendi sunt specificæ; sicut sunt specificæ differentiæ formarum sensitivarum desumptæ ex diversis modis sentiendi.

RESPONDETUR. Argumentum multum probare; quia probat non dari duas visivas numero distinctas, aut duas auditivas; quia hæ differentiæ deberent sumi ex diversis modis sentiendi; hæ autem non nisi specificæ. Directè ad argumentum, formæ intellectivæ non ordinatæ ad materiam, non possunt per se differre nisi in ratione formæ intellectivæ specie distincta Nego Maj. nisi ratione formæ intellectivæ, vel specie vel numero distincta Conc. Maj. Modusque intelligendi potest esse vel specie, vel numero distinctus, sicut & modus sentiendi. Denique nego Angelos esse formas intellectivas, cum ad nullam materiam ordinentur, sed sunt substantiæ intellectivæ.

5. ARGUMENTUM est. Eo ipso quod aliqua formæ per intellectum sint abstractæ à materia, & ab ordine ad materiam, atque ejus accidentibus constituuntur unæ, & per intellectum non divisæ in plura individua; v.g. eo ipso quod concipiam albedinem abstrahendo ab hoc, quod sit albedo lactis vel nivis, constituo illam indivisam & unam; Ergo eo ipso, quod dentur formæ à parte rei separatæ à materia, & ab ordine ad materiam à parte rei, sunt unæ, & indivisæ in plura individua; sed species Angelorum à parte rei sunt separatæ à materia, & ab ordine ad materiam; Ergo sunt indivisæ & unæ, nec in illis datur ulla multitudo individuum.

RESPONDETUR. Inprimis ab hoc, quod est per intentionem, non est legitima argumentatio, ad id, quod est à parte rei: Nam etiam ly homo abstractum per intellectum, non includit differentias individuales; item anima hu-

mana abstracta ab individuis animarum; neque tamen inde sequitur, quod non possint dari individui homines vel individua animarum, vel individua formarum. Rursus ex eodem medio termino assumitur probatio pro eadem sententia, quod scilicet detur albedo numero distincta & quidem distinctione non petibili à solis subjectis; Ergo & in presenti idem dicendum. Denique quod abstracta albedo, sit nonnisi indivisa & una, oritur ex eo, quia separantur ab illa omnia principia individuantia, ceteroqui illi competentia, à parte rei: Nihil autem est quod separet à speciebus, ne dividuantur si dividuari possunt; possunt autem, quia illas dividuari non implicat.

Hoc autem Thomisticum principium, quod multiplicitas individualis formarum, habeatur solum per ordinem ad materiam, alibi negatum.

Punctum Difficul-

tatis 3.

Rationes pro impossibilitate creaturæ essentialiter individua.

RATIO 1. Quia & esset illa creatura seipsa essentialiter individua, & non esset: Esset quidem ut supponitur; non esset autem ut probatur; quia posita quacunque creatura, non est negandum divinæ omnipotentiae, quod possit illi aliam similem creare, nisi manifesta urgeat implicantia; hæc autem in presenti ostendi non potest.

Hoc ipsum sic aliter proponitur: Ex una parte videmus entia ut plurimum habere alia sibi similia in perfectione, & ea quæ non habent sibi simile individualiter, ut sol, concipiuntur à nobis tanquam potentia multiplicari; nec est ratio, cur non sit indispensabilis nexus inter prædicatum, quod est creatura & inter multiplicari individualiter; Ergo non est possibilis creatura, immultiplicabilis essentialiter.

Hoc ARGUMENTUM non potest aliter solvi nisi dicendo, quod Oppositi potius debeant ostendere implicantiam. Sed quærere restat; An habeatur implicantia, quæ ostendat implicare ut indispensabiliter necatur inter se creatura, & multiplicatio individualis, vel non habetur; si habetur, ostendatur sine disputatione, quisnam illam ostendere debeat; si non habetur, assequitur opposita sententia intentum. Deinde ad restringendam libertatem arguendi per hoc principium: Non implicat, commoda est via impositionis ostendenda implicantia in oppositos, si contra communem sensum Doctorum præcipue procedatur: Communis autem Theologorum sensus, stat

pro multiplicatione individuali: Nam quamvis oppositum sentiant Thomistæ, sed illis opponunt se reliquæ Scholæ, probantque hoc per principium, quod etiam oppositi relinquunt: Nempe quod immateriale multiplicari non possit. Denique si aliquis diceret possibilem esse creaturam perfectissimam, nec implicare, bene contra illum argui posset sic, & esset illa creatura perfectissima, & non esset; esset quidem ut supponitur; non esset autem, quia posset sibi habere æqualem: ubi onus ostendenda implicantia rejicitur in alium; cur idem in presenti fieri non poterit?

Quia tamen hoc argumentum stat in solo: Non implicat, sit, ut positive nihil evincat; & tamen hic quæratur argumentum positivum.

RATIO 2. est. Quia si posset produci natura essentialiter individua, posset etiam produci talis, quæ de se exigat essentialiter, ne possit produci alia ejusdem generis. Item posset eodem jure dici, quod possit Deus producere lapidem, ex sua essentia exigentem, ne alius possit produci lapis; quæ omnia sunt absurda. Nec potest legitime recurri ad hoc, quod id exigeret essentia prædicatorum; quia illa præexigentia, nullum habet fundamentum contra omnipotentiam divinam, nisi merum placitum.

RESPONDETUR. Inprimis negando Consequens. Quia impossibilitatem unius rationis, non probat impossibilitas alius rationis, & sic ex impossibilitate Leo-cornicis malè argueretur ad impossibilitatem animalis hinnitivi; nisi commune principium impossibilitatis utrique statuatur, quod hic non adfertur. Deinde negatur Consequens. quia arguens habet implicantiam, ut putat pro Antecedenti, quæ non apparet, quomodo possit applicari ad Consequens.

Quod attinet ad objectum Antecedentis: An sit possibilis creatura, cui non possit produci alia ejusdem generis, videtur esse implicantia, quia saltem in genere entis, vel in genere proximiori, quod sit substantia, vel accidens convenire cum aliis deberet; nihil enim est quod non sit ens, aut quod non sit aut substantia, aut accidens. Si autem agatur de genere immediatiore, illud posset non habere commune, ut consequenter teneret, qui diceret posse dari creaturam, essentialiter individuum, differentiam. Exigentia autem illa lapidis, ne alius sibi comproducat, est fictitia.

RATIO 3. est. Quam sibi opponit citatus Lugo: Nullius naturæ specificæ creabilis singularitas, est prædicatum essentialiale: Ergo nulla involvit essentialiter singularitatem. Ant. prob. quia prædicatum essentialiale vel est genus, vel differentia; dicta autem singularitas, non est genus, quia non est communis multis: Non etiam est differentia essentialis; quia differentia essentialis, debet esse de pluribus differenti-

bus numero prædicabilis, alioqui non esset illa differentia aliud, quam numerica.

RESPONDETUR inprimis. Negando Ant. Negando item quod individuatio non possit habere rationem differentiae ultimae: Quod enim dicit de differentia ultima, illam debere esse prædicabilem de multis, id verum est de differentia quæ sit universalis. Hoc etiam in ter alia præ oculis haberi debet, quod quando dicitur, possibilem esse speciem, unico individuo non nisi contentam, accipitur species non pro specie formali, qualis de facto datur, sed pro specie æquivalenti, h. e. pro prædicato quod faciat non minus differre, quam differat rationalitas & rugibilitas. Unde ulterius talis individuatio, diverso respectu erit species; quia notabiliter differt creatura essentialiter individua, à non individua essentialiter; diverso autem respectu faciet differre individualiter: erit enim individuatio, existeretque à parte rei; taliter autem existentia, omnia sunt individua. Denique transito Ant. distingui potest Conf. Ergo nulla natura creata involvit essentialiter singularitatem, tanquam sui essentialiter in sensu formali distinctivam. Conc. Conseq. Nam individuationes cum sint de linea accidentis Metaphysici, non faciunt essentialiter in sensu formali differre; Ergo nulla involvit essentialiter singularitatem, h. e. nulla est talis quæ essentialiter sit immultiplicabilis; quamvis faciat non nisi materialiter differre. Nego Conseq.

4. RATIO est ex Suar. D. 15. Met. S. 2. n. 22. In qualibet substantia immateriali individua & finita, concipit mens & individuum, quatenus concipit hanc numero entitatem, & rationem essentialem & specificam ejus, quæ non includit essentialiter hanc numero entitatem, nec positivam repugnantiam, ut communicari possit alteri individuo.

RESPONDETUR. Hæc quæ assumit Suar. procedunt de speciebus talibus, quæ de facto dantur. Sed cur implicabit species, quæ comparata & spectata per ordinem ad individuationem, dicat repugnantiam ad plurificari? Unde in specie essentialiter individua, possemus partim prædicata secundum se, & postea prædicata per ordinem ad individuari: Prima nihil dicit de individuatione, dicent posteriora. Modus etiam arguendi non convincit; quia quando concipimus rationale, non concipimus risibile; neque tamen rationale, potest esse sine risibili; sic etiam quando concipimus speciem, de qua hic, non concipimus individuationem; neque tamen inde sequetur, posse jam esse hanc speciem sine hac, sed sub alia individuatione.

5. RATIO ejusdem est. Quod divina natura essentialiter individua sit, provenit ex eo,

quod infinitati ejus repugnet multiplicatio; omnis autem substantia immaterialis creata, finita est.

RESPONDETUR. De facto in Deo infinitas exigit immultiplicabilitatem ex vi nexus, quem prædicata divina d'cunt inter se, sed non ex ratione aliqua propria, eò quod non implicet creaturam finitam idem exigere; ad eum modum quo Deus ex vi suæ infinitatis essendi, exigit esse intellectivus, & tamen etiam finita creatura, potest esse intellectiva.

INSTAT aliquis, omni creaturæ ut creaturæ connaturale est multiplicari individualiter; quia soli Deitati ut Deitas est, id non connaturale.

RESPONDETUR. Hoc ipsum probandum fuisse.

6. RATIO est. Quia videtur absurdum, quod si Deus voluisset annihilare omnes demones in pœnam peccati, quod inquam non potuisset illis similes, alios producere.

RESPONDETUR. Non esse hoc absurdum, nec implicare, sufficereque quod Deus iteratò eodem posset reproducere.

7. RATIO Auctoritas S. Thomæ.

Sed ille negat multiplicari posse Angelos multiplicatione univoca, h. e. ab individuo ejusdem speciei, qualis est multiplicatio unius corporei ab alio; sed non negat multiplicationem ab æquivoco, h. e. Deo.

Ex his INFERES neutram partem positivè demonstrari: Probabilius tamen esse, quod impossibilis sit talis creatura, quia ex una parte possibilitas illius positivè non suadet, ex alia parte sensus est Doctorum in Oppositum. Deinde si nihil impediatur, debemus concedere Deo soli & uni sicut perfectissimam essentiam, ita & perfectissimam individuationem: Sicut illi etiam in genere noscendi tribuimus aliquid specialissimum, & quod alteri communicari non possit, nempe comprehensionem sui; cur ergo soli illi, hanc quæ perfectissima est, essentialem scil. individuationem, non tribuamus?

DIFFICULTAS II.

An de facto distinguantur Angeli non nisi specie?

DIVISI sunt auctores. Aliqui censent illos distingui solo numero, ut Arriaga D. 4. n. 14. aliqui non nisi specie, ut Granadus cum Thomistis; alii partim numero, partim specie ut Martinon.

DICENDUM est I. Dubium esse An Angeli sint omnes distincti specie.

PROBATUR I. Quia ita docet Augustinus L. 1. cont. Origenistas & Enchiridii c. 58. Ubi dum dixisset, nos de nominibus Angelorum scire, subdit, *ignorari autem à nobis, qualis sit personarum*

narum illarum differentia, familia habet contra Priscillianistas cap. 11. Idem sensit Bern. L. 5. de Confid. c. 4. & 5. Damasc. L. 2. de Fide c. 3.

PROBATUR 2. Quia nullum est fundamentum tribuendæ illis talis distinctionis: Nam quamvis aliqui appellentur Principes, alii Virtutes, poterunt ista referri in destinationem, & moralitatem, qualis status Reipublicæ in malum hominum, potest etiam inter dæmones reperiri. Et sicut Angelus præsidens herbulis, non est distinctus ex eo ipso à præsidente hominibus, quia poterant illa officia eidem convenire; ita nec invehent distinctionem illi alii tituli. Quamvis autem Dion. cap. 5. de Div. Nomin. comparat illos ita inter se, ut comparantur homines ad Angelos, id non convincit: Quia hæc distinctio fortè est in officiis: Fortè etiam posset referri illa excellentia in aliqua accidentia spiritualia maiora & digniora v. g. species magis universales. Et sicut unus homo comparatur leoni, alter agno, sine ulla differentia specifica, ita idem in præsentia dici posset. Fortè etiam attenditur hîc ad excessum gloriæ, & inæqualitatem in gloria, qualis excessus etiam inter homines, sine ulla distinctione specifica contingit. Unde etiam, quando Rituale meminit Magistri dæmonum, hoc magisterium posset referri in dignitatem moralem, & distinctionem sine ulla inæqualitate physica; & quamvis dæmones fateantur in energumenis se esse inæquales, id non quidem in aliquam meliorem dispositionem organorum, ut in hominibus, referri debet, sed in nobiliores species, accidentiaque spiritualia, quorum aliqua ut primæ species poterant liberaliter à Deo infundi, & aliquæ de novo ab eisdem cum maiori aliquorum diligentia parari. Sicut enim Angeli, possunt non esse semper in actu adæquato suæ noscivitatis, ita possunt non esse, in actu adæquato, fabricandarum specierum, concessa illis vi, earundem, fabricativa.

PROBATUR 3. Quia in istis quæ pendent à mera libertate Dei semper est attendendum, quid ferat auctoritas, quæ non stat pro sola distinctione specifica: Expressè enim Damasc. L. de Decret. c. 1. dicit, *esse unam naturam omnium Angelorum, ut & omnium hominum.* Et Basil. l. 3. contra Eunom. agnoscit in Angelis *unitatem essentia.* Athanas. etiam quæst. ad Antiochum q. 4. dicit, Dionysium asseruisse *Angelos ordinibus differre, & tamen esse ejusdem speciei, sicut & homines.*

OBJICITUR 1. Diversitas specifica Angelorum spectat ad perfectionem universi, & cum crearet tot species materialium, congruebat ut crearet multas species Angelorum.

RESPONDETUR. Vidimus supra ex perfectione universi nihil concludi contra vel pro multitudine specierum. Deinde possibiles sunt animæ rationales specie distinctæ à nostrate, &

tamen negatur de facto reperiri hæc diversitas; & sicut in hac materia sufficit recurrere ad voluntatem Creatoris, ita & in præsentia. Deinde propter usum hominum tam varium, erant necessariae plures species materiales; quæ necessitas non facit pro Angelis. Et sicut in civitate Principis, est aliquod unum palatium pluribus cameris distinctum, ita est una species substantiæ spiritualis completæ, sine multitudine specifica.

OBJICITUR 2. Angeli sunt in gratis & ordine inæquales, & tamen censetur Deus per Dionysium L. 6. de Cæl. Hierar. Basil. L. de Spiritu S. c. 16. &c. in conferendis gratis accommodasse sese perfectioni naturali Angelicæ; Ergo apparet esse illos in natura distinctos.

RESPONDERI potest. Aliquos PP. fuisse in sententia opposita, alios etiam in alia, & ex suppositione sententiarum prædicta attulisse. Quid si accommodavit sese perfectioni maiori naturali, non in substantialibus, sed in accidentalibus?

OBJICITUR 3. Quotò aliquid est magis propinquum uni, dicens ordinem ad unum, tantò minus est multiplicatum; ut in numeris apparet: Natura angelica inter omnes naturas creatas est Deo perfectissimè uni propinquior, atque ad eundem dicit ordinem transcendentalem. Ergo.

RESPONDETUR. Quotò aliquid uni numericè est propinquius debet esse minus multiplex, licet possit esse multiplex quantumvis magis sit propinquum uni quoad perfectionem gradum, ordinem essendi & similia.

DICENDUM est 2. *Non constare quòd Angeli sint solo numero diversi.*

PROBATUR. Quia quamvis Nissenus de officio hominis c. 17. dicat, illos esse unam naturam & multos números, & quamvis Anselmus L. 2. Cur Deus homo c. 26. dicat, Angelos esse ejusdem naturæ, licet non sint ejusdem generis ut homines, *Nec enim sunt, inquit, omnes Angeli de uno Angelo.* Hæc tamen omnia non convincunt, quia sunt etiam Patres qui in illis agnoscunt specificam differentiam. Hæc etiam ipsæ auctoritates explicari possent, quòd sint ejusdem essentia, accipiendo essentiam pro gradu intellectualem, sicut & homines in eodem conveniunt omnes: Et quòd non accipiat illic natura strictè pro differentia specifica.

OBJICITUR 1. Non est possibilis in tanta simplicitate, quanta est in angelica natura, tanta multitudo specierum.

RESPONDETUR. Id nullo modo implicare contradictionem, non tantum in Angelis, sed etiam in hominibus; & licet multiplicatio specierum animæ, non possit à nobis concipi, distinguendo inter species & species, illarumque nobis proprietatem particulatim proponendo; potest

potest tamen à nobis concipi in universum; quia licet id non implicet contradictionem. Immo non sequitur ex eo, quòd aliquid concipere non possimus, jam illud implicare: Certè enim non concipimus quomodo nostra anima sit tota in toto, & tota in qualibet parte, nihilominus id de facto est.

OBJICIUNTUR 2. Congruentiæ aliquæ.

1. CONGRUENTIA est. Ad ornatum aulae Principum spectat, ut in omni ordine, sit aliqua multitudo cum æqualitate.

RESPONDETUR. Etiam in aulis principum sunt dignitates specie morali distinctæ, majorque esset dignitas si ad latus Regis essent non multitudo pedisequorum, sed aliorum & aliorum officialium. Et sicut in arte factis magis estimatur imago, quæ aliam & aliam habet varietatem facierum; sic etiam in præfenti magis estimanda esset varietas specifica. Et sicut longè esset augustior hortus, in quo nulli essent duo flores solis individuis distincti; sic & in præfenti.

2. CONGRUENTIA est. Quia spectat ad maiorem conjunctionem, si sint aliqui solo numero diversi.

RESPONDETUR. Conjunctionem animi poterit conciliare recta ratio, amor beatus, sicut conciliabit inter nos & Angelos, quamvis ab illis specie distincti.

3. CONGRUENTIA. Quia aliàs in damnatis periissent totæ species Angelorum, & tamen PP. pro ratione adferunt, cur non sit assumpta angelica natura sed humana; quia tota natura hominum perierat, periisset autem in dæmonibus tanta multitudo specierum.

RESPONDETUR. Quia homines non sunt plures species, totum genus illorum periisset in Adamo, non periisset autem totum genus angelicum, quantumvis periissent aliquæ species.

OBJICIUNTUR 3. Non datur animal rationale volatile ut avis, natativum ut piscis; Ergo neque debebant dari plures species Angelorum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse quia voluit Deus hominem condere ut præfesset reliquis infra se; non posset autem hanc præfidentiam habere absolutam, si essent aliæ species animalis rationalis. Deinde dicitur communiter; Si nunc homines paulò nonnisi opibus vel ingenio valentiores, nihilominus convenire non possunt cum inferioribus, à quibus specie non distinguuntur; quid fieret in varietate specierum? Jam autem in Angelis propter immaterialitatem & libertatem à tot indigentis, non erat morale periculum tot tricarum.

DICENDUM est 3. Angelos propter auctoritatem S. Thome differre specie. Quia ita docet S. Doctor hic q. 50. art. 4.

De Operationibus angelicis.

Prius agendum fuisset de Potentiis angelicis; de quibus quia pauca non nisi interserenda sunt, & reliqua petenda ex Animasticis, hinc titulum Tractatus non formamus de potentiis, sed de actionibus.

DISPUTATIO II.

De Actione Angelorum, quæ est Intellectio.

Quid Intellectus angelicus? Quomodo distinctus à substantia Angelorum? petatur ex Animasticis. Quia tamen species impressæ habent aliquid specialis difficultatis; propriè huius loci. Sit.

QUÆSTIO I.

De speciebus impressis Angelorum, tanquam principis intellectionis.

Quid sint species impressæ petatur ex Animasticis, & ex dictis in prima parte: Suffice-